

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r.

RAPORT Z WIZYTACJI

(profil ogólnoakademicki)

**dokonanej w dniach 8–9 marca 2018 r.
na kierunku *filologia*
prowadzonym
na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Rzeszowskiego**

Warszawa 2018

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	
1.2. Informacja o procesie oceny	
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku.....	
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	7
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej.....	8
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	8
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	8
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	12
Dobre praktyki	13
Zalecenia	13
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	13
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2	13
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	21
Dobre praktyki	22
Zalecenia	22
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	22
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3	23
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	27
Dobre praktyki	28
Zalecenia	28
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	28
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4	29
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	32
Dobre praktyki	32
Zalecenia	32
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	32
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5	32
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	34
Dobre praktyki	34
Zalecenia	34
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	35
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	35
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	37
Dobre praktyki	37
Zalecenia	37

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	37
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7	38
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	41
Dobre praktyki	41
Zalecenia	41
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	41
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8	41
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	43
Dobre praktyki	43
Zalecenia	43
8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	43
Załączniki:	44
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia.....	44
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	45
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych.....	46
Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)	68
Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)	70
Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	71
Załącznik nr 7. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	71

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: 1) dr hab. Marek Cieszkowski, członek PKA.

Członkowie Zespołu Oceniającego:

- 2) prof. dr hab. Bożena Rozwadowska, ekspert PKA,
- 3) prof. dr hab. Anna Warda, ekspert PKA,
- 4) prof. dr hab. Aleš Zářický, ekspert PKA ds. międzynarodowych,
- 5) Przemysław Pawlak, ekspert PKA reprezentujący pracodawców,
- 6) Paulina Tarnowska, ekspert PKA reprezentujący studentów,
- 7) Tomasz Kocoł, ekspert PKA ds. postępowania oceniającego.

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku *filologia* prowadzonym na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Rzeszowskiego została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonego przez Komisję na rok akademicki 2017/2018. Ocena tego kierunku studiów została przeprowadzona po raz trzeci. Poprzednia ocena kierunku zakończyła się podjęciem przez Prezydium PKA uchwały z dnia 24 listopada 2011 r. o przyznaniu oceny pozytywnej.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytację poprzedzono zapoznaniem się zespołu oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport zespołu oceniającego został opracowany na podstawie hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy prac etapowych oraz losowo wybranych prac dyplomowych wraz z ich recenzjami, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, a także studentami ocenianego kierunku.

Podstawa prawna oceny została określona w załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego w załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

(jeśli kierunek jest prowadzony na różnych poziomach kształcenia, informacje należy przedstawić dla każdego poziomu kształcenia)

Nazwa kierunku studiów	filologia					
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia I i II stopnia					
Profil kształcenia	ogólnoakademicki					
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne i niestacjonarne					
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	obszar nauk humanistycznych					
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	dziedzina nauk humanistycznych dyscypliny: językoznawstwo, literaturoznawstwo i kulturoznawstwo					
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	Studia I stopnia – 6 semestrów – 180 pkt ECTS Studia II stopnia – 4 semestry – 120 pkt ECTS					
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	filologia angielska (FA) filologia germańska (FG) filologia rosyjska (FR)					
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	licencjat, magister					
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	34 – studia I stopnia 36 – studia II stopnia					
	Studia stacjonarne			Studia niestacjonarne		
Liczba studentów kierunku	831			244		
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	Filologia		studia stacjonarne		studia niestacjonarne	
	specjalność	specjalizacja	I stopień	II stopień	I stopień	II stopień
	Filologia	nauczycielska	1990	800	1248	598
	Angielska	tłumaczeniowa	1990	795	1133	518
	Filologia	nauczycielska	2000	900	-----	-----
	Germańska	tłumaczeniowa	2000	900	-----	-----
	Filologia Rosyjska	nauczycielska z językiem angielskim	1855	645	-----	-----
		rosyjski i angielski język	1960	765	-----	-----

		biznesu				
		rosyjski i angielski w turystyce	1960	-----	-----	-----
		translatoryczna	1960	765	-----	-----

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	w pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	w pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	w pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	w pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	w pełni
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	w pełni
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	w pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	w pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Kształcenie na kierunku *filologia* [studia I i II stopnia, specjalności: filologia angielska (FA), filologia germańska (FG), filologia rosyjska (FR)] prowadzone jest w Uniwersytecie Rzeszowskim (UR) na Wydziale Filologicznym (WFL). Opracowana, wdrożona i realizowana koncepcja kształcenia związana jest ściśle z misją i strategią rozwoju UR na lata 2013–2020 (www.ur.edu.pl/uniwersytet/uczelnia/strategiarozwoju) oraz WFL na lata 2014–2018. Widoczna jest ona poprzez powiązanie badań naukowych z dydaktyką, dbałość o unowocześnianie bazy naukowej, szacunek dla tożsamości społeczno-politycznej i historyczno-kulturowej regionów i państw, poszanowanie godności człowieka oraz otwartość na wiedzę i nowe idee.

Główne założenia i cele polityki jakości kształcenia na *filologii* wynikają z dokumentów nadrzędnych i stanowią ich rozwinięcie.

Chociaż na poszczególnych specjalnościach realizowane są odmienne, dostosowane do danej specjalności treści kształcenia, to wizja kształcenia, mająca swoje odzwierciedlenie w efektach kształcenia, jest wspólna dla całego kierunku. Jest ona realizowana na ocenianym kierunku poprzez zdobywanie wiedzy i rozwijanie kompetencji filologicznych w wyniku rozwoju językowych kompetencji komunikacyjnych w połączeniu z analizą i holistyczną interpretacją procesów kulturowych, językowych i literackich w wymiarze synchronicznym i diachronicznym. Osiągnięcie wysokiego poziomu znajomości języka danej specjalności [na poziomie C1/C2 na studiach I/II stopnia zgodnie z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ)] zostało powiązane z rozwijaniem umiejętności analizy i interpretacji tekstów literackich, specjalistycznych oraz użytkowych, prowadzeniem badań naukowych z językoznawstwa, literaturoznawstwa i kulturoznawstwa, a także zdobywaniem umiejętności glottodydaktycznych i przekładoznawczych.

Studia na kierunku *filologia* zostały przypisane do obszaru nauk humanistycznych. Na I i II stopniu kształcenia wszystkie specjalności prowadzone są w zakresie 3 dyscyplin z dziedziny nauk humanistycznych, tj. językoznawstwa, literaturoznawstwa i kulturoznawstwa, a efekty kształcenia, prowadzone przez pracowników naukowo-dydaktycznych badania naukowe, a także tematyka prac dyplomowych (licencjackich i magisterskich) pisanych pod ich kierunkiem wykazują odniesienia do wymienionych wyżej dyscyplin.

Zespół Oceniający PKA (ZO PKA) stwierdził, że w koncepcji kształcenia na kierunku *filologia* uwzględnia się zmieniające się uwarunkowania społeczno-gospodarcze i oczekiwania lokalnego i regionalnego rynku pracy, co przekłada się na obowiązujące programy kształcenia i

ich modyfikacje. Charakteryzują się one urozmaiconą ofertą zajęć dydaktycznych dla studentów i ścisłym łączeniem prowadzonych przez pracowników ocenianej jednostki badań naukowych. Kompetencje społeczne na kierunku *filologia* rozwijane są podczas różnych zajęć kierunkowych, jak też tych, które wprowadzają w specyfikę pracy zawodowej.

ZO PKA zauważył, że na wszystkich specjalnościach obserwuje się regularnie otoczenie społeczno-gospodarcze, a następnie modyfikuje programy i plany studiów, przystosowując je do wymogów rynku pracy (m.in. na specjalnościach FG i FR wprowadzono nauczanie języków kierunkowych od podstaw, gdyż są one nauczane tylko w niewielu szkołach podstawowych i ponadpodstawowych w regionie). Na wszystkich specjalnościach studenci mogą się kształcić na dwóch specjalizacjach do wyboru, tj. nauczycielskiej i translatorskiej, a na FR specjalizacja nauczycielska dodatkowo oferuje język angielski, a dwie kolejne na studiach I stopnia – rosyjski i angielski język biznesu i rosyjski i angielski w turystyce. Przyjęte rozwiązania uwzględniają podmiotowość studenta w całym procesie kształcenia, dając mu możliwość wyboru własnej ścieżki edukacyjnej. Studia niestacjonarne prowadzone są tylko na FA (studia I i II stopnia); nie ma zainteresowania tym typem studiów na FG i FR.

W obowiązujących na *filologii* programach kształcenia uwzględnia się także dokonujący postęp w poszczególnych dyscyplinach naukowych. Widoczne jest to w bogatej i zmieniającej się ofercie zajęć dydaktycznych na specjalnościach ocenianego kierunku oraz łączeniu badań prowadzonych przez kadrę naukowo-dydaktyczną z treściami kształcenia.

Koncepcja kształcenia uwzględnia wzorce, jakie wypracowane zostały przez polskich filologów obcych na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat, jak również różnorodne wzorce międzynarodowe; dotyczą one programów kształcenia w partnerskich uczelniach zagranicznych i specyfiki danego obszaru językowego.

Jak ustalił ZO PKA, w procesie projektowania koncepcji kształcenia i planowaniu rozwoju *filologii* biorą udział interesariusze wewnętrzni – studenci i nauczyciele akademicki, którzy pracując w ocenianej jednostce mają bogate doświadczenie w charakterze tłumaczy, nauczycieli na różnych etapach nauczania i animatorów życia kulturalnego, oraz zewnętrzni, którzy mieli i mają możliwość artykułowania potrzeb, wynikających z uwarunkowań lokalnego i regionalnego rynku pracy oraz specyfiki branż, które reprezentują (por. kryterium 5). Nauczyciele akademicki zostali od początku włączeni do prac nad koncepcją kształcenia; na bieżąco dyskutuje się dziś problemy związane z realizowaną koncepcją kształcenia na kierunku i poszczególnych specjalnościach.

1.2.

W jednostkach realizujących studia na danej specjalności (FA, FG i FR) prowadzi się badania naukowe z zakresu dziedziny nauk humanistycznych oraz dyscyplin, do których przypisany jest oceniany kierunek studiów. Badania uwzględniają z jednej strony różnorodność współczesnych paradygmatów badawczych, z drugiej strony aktualność problematyki, co daje możliwość realizacji przez studentów wszystkich efektów kształcenia określonych dla *filologii*, w tym w szczególności efektów w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Badania naukowe dotyczą wszystkich obszarów językowych i obejmują m.in.: w zakresie językoznawstwa – badania kontrastywne i konfrontatywne w tekście i dyskursie (polsko-angielskie, polsko-niemieckie, polsko-rosyjskie i polsko-rosyjsko-angielskie), składnię, semantykę (leksykalną i

historyczną), pragmalingwistykę, lingwistykę tekstu, komunikację interkulturową i specjalistyczną (języki specjalistyczne), akwizycję języka (angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego), glottodydaktykę i zagadnienia translatologiczne; w zakresie literaturoznawstwa/kulturoznawstwa – wybrane aspekty literatury i kultury anglo-, niemiecko- i rosyjskojęzycznej (głównie z uwzględnieniem literatury i kultury współczesnej), zagadnienia biografistyki oraz przekład literacki, a także fenomen pamięci indywidualnej i zbiorowej. Pracownicy naukowo-dydaktyczni są autorami monografii i artykułów naukowych z zakresu studiów nad językiem, literaturą i kulturą obszarów językowych związanych ze specjalnościami. Należy przy tym wyraźnie podkreślić, że badania naukowe oraz ich rezultaty mają wpływ na koncepcję kształcenia oraz doskonalenie efektów kształcenia i programu studiów.

Prowadzone na kierunku *filologia* badania cechuje jednocześnie umiędzynarodowienie i interdyscyplinarność. Jest to widoczne m.in. w różnorodnej ofercie zajęć prowadzonych przez nauczycieli akademickich poszczególnych jednostek, którzy doskonalą swój warsztat badawczy i dydaktyczny oraz czerpią inspiracje w ośrodkach naukowych, w których przebywają w ramach wymiany pomiędzy uczelniami partnerskimi, programu Erasmus+ oraz podczas wyjazdów na konferencje naukowe w kraju i za granicą.

Pracownicy naukowo-dydaktyczni wyjeżdżają także na krajowe i zagraniczne kwerendy biblioteczne, seminaria, kursy, szkolenia i warsztaty. Aktywność ta przekłada się nie tylko na charakter własnych badań naukowych, ale także na sformułowaną koncepcję kształcenia oraz realizację procesu dydaktycznego. Rezultaty prowadzonych badań naukowych są prezentowane podczas zajęć kierunkowych, w tym zajęć specjalizacyjnych, wykładów monograficznych oraz seminariów dyplomowych, co ma bezpośredni wpływ na modyfikacje programów kształcenia. ZO PKA stwierdza, że na *filologii* wykorzystuje się wyniki badań w projektowaniu programu kształcenia, jak również jego realizacji i doskonaleniu. Prowadzone przez pracowników badania w zakresie językoznawstwa, literaturoznawstwa i kulturoznawstwa znajdują zastosowanie na zajęciach kierunkowych, specjalizacyjnych, wykładach i seminariach.

1.3

Efekty kształcenia dla kierunku *filologia* na I i II stopniu studiów zostały uchwalone przez Senat UR z dnia 21 czerwca 2012 r. (Uchwała nr 436/06/2012), a następnie zmodyfikowane Uchwałą Senatu UR nr 113/04/2013 z dnia 25 kwietnia 2013 r. Powodem modyfikacji były względy formalne. Efekty kierunkowe są spójne z efektami kształcenia dla obszaru nauk humanistycznych i na obydwu stopniach kształcenia odzwierciedlają ogólnoakademicki profil ocenianego kierunku, opisują poziom i profil kwalifikacji absolwenta w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, które przygotowują do prowadzenia badań naukowych w ramach językoznawstwa, literaturoznawstwa i kulturoznawstwa. Każda z dyscyplin została opisana w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na poziomie efektów kierunkowych. Efekty kształcenia opracowano zgodnie z obowiązującymi Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.

W zbiorze efektów kształcenia uwzględniono efekty związane z pogłębioną wiedzą, umiejętnościami badawczymi oraz kompetencjami niezbędnymi w działalności badawczej. Są one skonkretyzowane w ramach (modułów) zajęć seminaryjnych oraz zajęć odnoszących się bezpośrednio do dyscyplin obszaru humanistycznego: językoznawstwa, literaturoznawstwa i

kulturoznawstwa (na studiach I i II stopnia), dotyczą umiejętności formułowania poglądów i opinii w języku angielskim/niemieckim/rosyjskim (na studiach I stopnia), umiejętności merytorycznego argumentowania i formułowania wniosków (na studiach II stopnia) oraz procesów społecznych i historyczno-kulturowych (na studiach I i II stopnia). Absolwent posiada poza tym kompetencje społeczne pozwalające mu na funkcjonowanie w życiu zawodowym; jest przekonany o konieczności dalszego samorozwoju (po studiach I i II stopnia).

Należy stwierdzić zgodność efektów kształcenia dla studiów prowadzonych w formie stacjonarnej (FA, FG i FR) i niestacjonarnej (tylko FA).

Efekty kształcenia dla I i II stopnia studiów zostały sformułowane jednoznacznie, w zrozumiałym sposobie, na obu stopniach są zróżnicowane, widoczna jest ich progresja na stopniu II. Stosunkowo duża jest liczba efektów na studiach I stopnia (53), chociaż poziom opanowania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych określony w kierunkowych efektach kształcenia odpowiada poziomowi studiów i wstępnym kompetencjom potencjalnych kandydatów na studia. Liczba efektów jest stała mimo zmian, jakie zaszły od tego czasu na ocenianym kierunku [zmiany planów studiów, które zostały dostosowane do wymogów rynku pracy (nowe specjalizacje, wprowadzenie nauczania języka niemieckiego i rosyjskiego od podstaw na specjalnościach FG i FR)]. Liczba efektów na studiach II stopnia wynosi 28. W obydwu przypadkach, tj. na studiach I i II stopnia, możliwości realizacji efektów kształcenia są duże; wszyscy studenci uzyskują te same efekty kształcenia.

Z efektami kierunkowymi wiąże się też kwestia określenia w nich poziomu znajomości języka danej specjalności (języka angielskiego, niemieckiego i rosyjskiego) oraz liczby godzin zajęć dydaktycznych. O ile osiągnięcie na I stopniu poziomu znajomości języka angielskiego C1 wydaje się być łatwiejsze w realizacji, ponieważ studenci rozpoczynający studia na FA przychodzą na studia znając już ten język na określonym w warunkach rekrutacji poziomie, to studenci FG i FR rozpoczynający naukę języka danej specjalności od podstaw mogą mieć z tym pewne trudności, gdyż zakładana liczba godzin przeznaczonych na naukę języka specjalności np. na FG jest jedynie o 30 godzin większa od liczby godzin przeznaczonych na naukę języka specjalności w grupach zaawansowanych. Należy pamiętać, że studenci każdej ze specjalności, niezależnie od tego, czy rozpoczynają studia ze znajomością języka na poziomie B2 czy od podstaw, muszą osiągnąć taki sam poziom umiejętności językowych, tj. wykazywać się odpowiednią do poziomu studiów I stopnia praktyczną znajomością języka specjalności zgodnie z wymogami określonymi dla poziomu C1 ESOKJ.

W zbiorze efektów uwzględniono również efekty kształcenia odnoszące się do drugiego języka obcego: na studiach I stopnia zgodnie z wymogami określonymi dla poziomu B2 ESOKJ oraz na studiach II stopnia na poziomie minimum B2+. W obydwu przypadkach liczba efektów kształcenia wydaje się być odpowiednia i możliwa do osiągnięcia.

Szczegółowe efekty kształcenia przyporządkowane poszczególnym przedmiotom są spójne z kierunkowymi efektami kształcenia i zostały sformułowane pod kątem ich realizacji w ramach modułów w sposób prawidłowy z użyciem właściwego metajęzyka.

Efekty kształcenia przypisane do modułu nauczycielskiego zostały opracowane zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 r. (Dz.U. z dnia 6 lutego 2012 r., poz. 131); efekty odwołują się do odpowiednich efektów kształcenia, które zostały uszczegółowione na poziomie poszczególnych przedmiotów, i odnoszą się do wiedzy, umiejętności i

kompetencji niezbędnych do kompleksowej realizacji zadań dydaktycznych, w tym m.in. doboru i wykorzystania dostępnych materiałów, środków i metod pracy do projektowania i efektywnej realizacji różnego rodzaju działań pedagogicznych, jak również wykorzystania nowoczesnych technologii w pracy dydaktycznej. Student w ramach modułu zdobywa wiedzę z psychologii i pedagogiki, dydaktyki ogólnej i przedmiotowej celem odpowiedniego doboru metod nauczania na poszczególnych etapach edukacyjnych. W zakresie kompetencji społecznych student jest przygotowany do podejmowania wyzwań zawodowych, trudu realizacji indywidualnych i zespołowych zadań wynikających z roli nauczyciela. Obowiązkowe są również praktyki pedagogiczne, a ich opis zawiera prawidłowo sformułowane efekty kształcenia dla specjalizacji nauczycielskiej.

Efekty kształcenia przypisane do praktyk zawodowych są identyczne na wszystkich specjalnościach. Jest to istotne ze względu na fakt, że wszyscy absolwenci ocenianego kierunku powinni osiągnąć te same kierunkowe efekty kształcenia.

Mimo przyjętej na początku przez WFL spójnej koncepcji kształcenia, w myśl której na jednym kierunku prowadzi się kształcenie w różnych językach obcych, każda ze specjalności wykształciła z czasem swoją specyfikę, która pozwala ją odróżniać na tle pozostałych. Dlatego biorąc pod uwagę koncepcyjną i strukturalną różnorodność specjalności tworzących obecnie kierunek *filologia* oraz zróżnicowane potrzeby w zakresie każdego z języków (m.in. oczekiwania rynku pracy, stopień znajomości języka wśród kandydatów) ZO PKA sugeruje, by każda z nich opracowała odrębny katalog efektów kształcenia i przekształciła się w samodzielny kierunek. Także rozwój kadry naukowej, zarówno w sensie ilościowym, jak i jakościowym, pozwala dziś na podjęcie tego typu decyzji.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Opracowana i wdrożona spójna koncepcja kształcenia, w której nawiązuje się do misji i strategii uniwersytetu i wydziału, jest efektem powiązania potrzeb różnych grup interesariuszy (pracodawców i studentów) z prowadzonymi badaniami naukowymi. Na specjalnościach kierunku *filologia* (FA, FG i GR) prowadzone są badania naukowe w zakresie nauk humanistycznych, w tym 3 dyscyplin (językoznawstwo, literaturoznawstwo, kulturoznawstwo), do których odnoszą się efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Koncepcja kształcenia posiada także wymiar międzynarodowy dzięki osadzeniu jej w globalnej przestrzeni badawczej, udziałowi nauczycieli akademickich w projektach badawczych oraz wymianie pracowników i studentów w ramach programu Erasmus+.

Kierunkowe efekty kształcenia są spójne z obszarowymi efektami kształcenia i zostały sformułowane w sposób czytelny. Efekty kształcenia dla poszczególnych modułów skorelowano z kierunkowymi efektami kształcenia. Na studiach I stopnia efekty kształcenia sprofilowano w kierunku przygotowania studentów do prowadzenia badań naukowych, a na studiach II stopnia – włączania ich w badania naukowe. W grupie kierunkowych efektów kształcenia na studiach I i II stopnia uwzględniono również efekty kształcenia odnoszące się do drugiego języka obcego.

Wszyscy studenci *filologii* (FA, FG i FR) uzyskują te same efekty kształcenia i są one możliwe do osiągnięcia.

Dobre praktyki

Zalecenia

1. Ze względu na różnorodność i odmiennność obecnych specjalności kierunku *filologia* (FA, FG, FR) ZO PKA proponuje rozdzielić je i utworzyć z nich trzy nowe kierunki studiów z odrębnymi opisami efektów kształcenia.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1. Program i plan studiów – dobór treści i metod kształcenia
- 2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1.

Studia na kierunku *filologia* prowadzone są w ramach trzech specjalności (FA, FG i FR) na studiach I i II stopnia. Programy poszczególnych specjalności są zróżnicowane. Dobór treści i metod kształcenia jest podporządkowany zakładanym efektom kształcenia dotyczącym przede wszystkim opanowania języka danej specjalności i drugiego języka obcego, a także wiedzy z zakresu językoznawstwa, literaturoznawstwa i kulturoznawstwa oraz umiejętności badawczych.

Efekty kształcenia zostały zdefiniowane pod kątem ich realizacji w ramach modułów: (a) modułu praktycznej nauki języka specjalności, którego celem jest stopniowy rozwój słownictwa i wiedzy gramatycznej oraz rozwijanie umiejętności posługiwania się językiem (angielskim, niemieckim i rosyjskim) w różnych sferach komunikacji, niezbędnych do wykonywania różnych zawodów; (b) modułów służących doskonaleniu kompetencji filologicznych, powiązanych z wiedzą językoznawczą, literaturoznawczą i kulturoznawczą. Efekty kształcenia uzyskane w ramach poszczególnych modułów oraz ich powiązanie z rozwijaniem umiejętności badawczych i kompetencji społecznych mają zastosowanie na seminariach licencjackich (studia I stopnia) i magisterskich (studia II stopnia), na których przygotowywane są prace z językoznawstwa, literaturoznawstwa, kulturoznawstwa, translatoryki i glottodydaktyki.

Różnice w programach poszczególnych specjalności wynikają z poziomu znajomości przez studentów języka danej specjalności – nauka od podstaw na FG i FR lub od określonego stopnia zaawansowania na FA, FG i FR, tradycji i specyfiki badań naukowych prowadzonych przez pracowników naukowo-dydaktycznych specjalności oraz rozwijania tych umiejętności i kompetencji, które będą przydatne absolwentowi w jego karierze zawodowej lub naukowej. Na uwagę zasługuje obecność w programach studiów wszystkich specjalności teorii i praktyki związanej z przekładem, przekładem tekstów literackich, nieliterackich i specjalistycznych.

Czas kształcenia, obejmujący na studiach I stopnia sześć semestrów, a na studiach II stopnia cztery semestry, jest wystarczający dla pełnej realizacji treści kształcenia i osiągnięcia wszystkich efektów kształcenia. Liczba punktów ECTS wynosi 180 na studiach I stopnia i 120 na studiach II stopnia (niezależnie od specjalności). Program studiów I i II stopnia na każdej specjalności uwzględnia moduły zajęć do wyboru w wymiarze większym niż 30% ECTS, które student musi uzyskać, by zdobyć odpowiednie kwalifikacje. Składają się na nie moduły specjalizacyjne, wykłady fakultatywne oraz seminaria dyplomowe.

FA kształci przyszłych nauczycieli i tłumaczy, którzy posiadają umiejętności językowe na poziomie C1 (studia I stopnia) i C2 (studia II stopnia). W związku z tym prowadzone są tu studia na specjalizacji nauczycielskiej i translatorskiej. W przypadku studiów I stopnia w cyklu kształcenia 2017–2020 wybór specjalizacji następuje po drugim semestrze studiów. W cyklach 2015–2018 i 2016–2019 – po pierwszym semestrze. Liczba godzin zajęć na obu specjalizacjach wynosi 1990, a plan studiów obejmuje także zajęcia z wychowania fizycznego w wymiarze 60 godzin. Na studiach II stopnia wybór specjalizacji następuje na początku pierwszego semestru. Specjalizacja nauczycielska oferowana jest jedynie absolwentom studiów I stopnia, którzy ukończyli FA lub lingwistykę stosowaną z językiem angielskim i posiadają uprawnienia pedagogiczne. Liczba godzin zajęć na specjalizacji nauczycielskiej wynosi 800, translatorskiej – 795.

Studenci podejmujący studia I stopnia pogłębiają znajomość języka angielskiego (PNJA: 120+105; 60+60; 60+60 godz.) i w zależności od wybranej specjalizacji realizują przedmioty kierunkowe i specjalizacyjne. Studenci, którzy wybrali specjalizację nauczycielską, odbywają praktyki w szkole podstawowej w wymiarze 150 (30+120) godz. (zgodnie z obowiązującym standardem), zaś studenci ze specjalizacji translatorskiej – w wymiarze 160 godz. Na studiach II stopnia zaplanowano 150 (30+120) godz. praktyk pedagogicznych (zgodnie z obowiązującym standardem) i 60 godz. praktyk zawodowych (specjalizacja translatorska).

Liczba punktów ECTS przyporządkowana modułom zajęć związanych z prowadzonymi badaniami, służącym zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy i umiejętności prowadzenia badań naukowych, wynosi na studiach I stopnia 93 (specjalizacja nauczycielska) i 97 (specjalizacja translatorska), a na studiach II stopnia – odpowiednio 70 i 65. Liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom z obszaru nauk społecznych wynosi na studiach I stopnia 13 (specjalizacja nauczycielska) i 5 (specjalizacja translatorska), a na studiach II stopnia – odpowiednio 6 i 9. Na FA zostały spełnione wszystkie warunki określone w Rozporządzeniu MNiSW z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. z dnia 30 września 2016 r., poz. 1596).

Plan studiów I i II stopnia zapewnia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Dobór przedmiotów, ich kolejność i rozmieszczenie nie budzą zastrzeżeń, siatki są skonstruowane w prawidłowy sposób. Jednostka przyjmuje przelicznik, według którego 1 ECTS równa się 25–30 godz. pracy studenta; przelicznik ECTS jest stosowany właściwie. Pewne wątpliwości może jedynie budzić zbyt małe obciążenie pracą studenta na zajęciach z morfologii (45 godz. – 30 godz. wykładu + 15 godz. ćwiczeń – 2 ECTS) i składni (45 godz. – 30 godz. wykładu + 15 godz. ćwiczeń – 2 ECTS).

FG również kształci tłumaczy i nauczycieli, w związku z czym studia I stopnia prowadzone są na 2 specjalizacjach: nauczycielskiej i translatorskiej. Wybór specjalizacji na FG przebiega w podobny sposób jak na FA. Identyczna jest liczba godzin praktyk zawodowych (translatorskich) i pedagogicznych, z tą różnicą, że praktyki zawodowe (translatorskie) przewidziane są dla grupy zaawansowanej w wymiarze 150 godzin, a dla grupy od podstaw – 160. Na studiach II stopnia wymiar godzin praktyk nauczycielskich wynosi 150 (30+120), a zawodowych – 80.

Jeśli chodzi o PNJN, to nauczanie na studiach I stopnia w grupie od podstaw obejmuje 210+150; 90+90; 60+60 godzin, a w grupie zaawansowanej 150+150; 120+90; 60+60 godzin. O ile na uwagę zasługuje zwiększona o 60 liczba godzin z PNJN na I roku studiów w grupie od podstaw, o tyle dziwi różnica w godzinach zajęć na II roku studiów, gdzie grupa zaawansowana ma w pierwszym semestrze 120, a grupa od podstaw – 90 godzin. Na studiach II stopnia liczba godzin zajęć z PNJN wynosi 135 i jest taka sama na obydwu specjalizacjach, tj. nauczycielskiej i translatorskiej. Na podstawie analizy prac pisemnych (częstkowych i dyplomowych) oraz hospitacji zajęć można przyjąć, że studenci FG osiągają poziom umiejętności językowych (język specjalności) na poziomie C1 (studia I stopnia) i C2 (studia II stopnia), chociaż liczba godzin zajęć jest na poziomie minimum (ostatnie zmniejszenie liczby godzin miało miejsce w roku 2013 i podyktowane było decyzjami władz uczelni o charakterze oszczędnościowym).

Liczba punktów ECTS przyporządkowana modułom zajęć związanych z prowadzonymi badaniami, służącym zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy i umiejętności prowadzenia badań naukowych, wynosi na studiach I stopnia w grupie z nauką języka niemieckiego od podstaw 132 (specjalizacja nauczycielska) i 129 (specjalizacja translatorska) oraz w grupie z zaawansowaną nauką języka niemieckiego 137 (specjalizacja nauczycielska) i 124 (specjalizacja translatorska), a na studiach II stopnia – odpowiednio 70 i 65. Liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom z obszaru nauk społecznych wynosi na studiach I stopnia 11 (specjalizacja nauczycielska) i 7 (specjalizacja translatorska), a na studiach II stopnia – odpowiednio 6 i 16. Warunki określone w Rozporządzeniu MNiSW z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. z dnia 30 września 2016 r., poz. 1596) zostały spełnione.

Plan studiów I i II stopnia zapewnia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Dobór przedmiotów oraz ich sekwencja nie budzą zastrzeżeń, siatki są skonstruowane w prawidłowy sposób, właściwie stosowany jest także przelicznik ECTS. Pewne wątpliwości może budzić zbyt duże obciążenie pracą studenta na zajęciach z gramatyki praktycznej (rok 1, semestr 2, 30 godz. ćwiczeń – 7 ECTS) i fonetyki (rok 1, semestr 2, 30 godz. ćwiczeń – 5 ECTS), a także przypisanie 3 ECTS do zajęć z językoznawstwa kontrastywnego, gdy te zajęcia realizowane w różnym wymiarze na specjalizacji nauczycielskiej (20 godz.) i specjalizacji translatorskiej (15 godz.).

FR oferuje odmienny profil kształcenia w porównaniu z FA i FG. Na studia I stopnia przyjmuje się głównie kandydatów bez znajomości języka rosyjskiego, a osoby ze znajomością języka korzystają z możliwości kształcenia w trybie indywidualnym według zasad określonych przez dziekana WFL i koordynatora specjalności. FR proponuje od 2017/2018 r. na studiach I stopnia cztery specjalizacje, które student wybiera po drugim semestrze; są to: (a) specjalizacja nauczycielska z językiem angielskim, (b) specjalizacja rosyjski i angielski język biznesu, (c)

translatoryka oraz (d) język rosyjski i angielski w turystyce. Oferta ta to odpowiedź FR na zapotrzebowanie lokalnego środowiska społeczno-gospodarczego, jednak biorąc pod uwagę liczbę kandydatów na studia na tej specjalności należy pamiętać, że jednostka nie korzysta w pełni ze swoich możliwości.

Liczba godzin zajęć na studiach I stopnia na FR wynosi 2005 (niezależnie od wybieranej specjalizacji), a plan studiów obejmuje także zajęcia z wychowania fizycznego w wymiarze 60 godzin. Praktyki nauczycielskie na studiach I i II stopnia obejmują po 150 (30+120) godzin (zgodnie z obowiązującym standardem), a praktyki zawodowe – odpowiednio 45 i 30 godzin.

Rozłożenie zajęć z PNJR wygląda następująco: 150+150; 105+75; 75+75 godz. Na studiach II stopnia: 75+75; 60+60 godz. Na podstawie analizy prac pisemnych (częstkowych i dyplomowych) oraz hospitacji zajęć można przyjąć, że studenci FR osiągają poziom umiejętności językowych (język specjalności) na poziomie C1 (studia I stopnia) i C2 (studia II stopnia), chociaż liczba godzin zajęć jest na poziomie minimum (ostatnie zmniejszenie liczby godzin miało miejsce w roku 2013 i podyktowane było decyzjami władz uczelni o charakterze oszczędnościowym).

Liczba punktów ECTS przyporządkowana modułom zajęć związanych z prowadzonymi badaniami, służącym zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy i umiejętności prowadzenia badań naukowych, wynosi na studiach I stopnia 147 (specjalizacja nauczycielska) i 137 (pozostałe specjalizacje), a na studiach II stopnia – odpowiednio 92 i 84. Liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom z obszaru nauk społecznych wynosi na studiach I stopnia 13 (specjalizacja nauczycielska) i 5 (pozostałe specjalizacje), a na studiach II stopnia – odpowiednio 6 i 7. Warunki określone w Rozporządzeniu MNiSW z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. z dnia 30 września 2016 r., poz. 1596) zostały spełnione.

Plan studiów I i II stopnia zapewnia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Dobór przedmiotów i ich sekwencja nie budzą żadnych zastrzeżeń, siatki zostały skonstruowane prawidłowo; zgodnie z przyjętymi zasadami stosowany jest także przelicznik ECTS.

Bloki zajęć w ramach kształcenia nauczycielskiego na poszczególnych specjalnościach (FA, FG i FR) zostały opracowane zgodnie z Rozporządzeniem MEN z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz.U. 2015, poz. 1264), Rozporządzeniem MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. 2012 poz. 131) oraz Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2016 r. poz. 1842, z późn. zm.); we wszystkich przypadkach spełnione zostały wszystkie wymagania (minimalna liczba godzin zajęć i punktów ECTS dla poszczególnych modułów zajęć oraz liczba godzin praktyk; prawidłowo dobrano przedmioty i treści kształcenia). Studentów, którzy odbywają praktyki pedagogiczne i zawodowe (translatoryczne), dotyczą odrębnie przygotowane regulaminy. Niezależnie jednak od specyfiki praktyk w każdym z nich szczegółowo opisano m.in. zakres praktyk, cele programowe praktyki, terminy, miejsca praktyk, obowiązki opiekuna oraz zasady zaliczenia praktyk.

Na studiach I stopnia treści programowe obejmują intensywne kształcenie w zakresie umiejętności językowych i treści językoznawczych, literaturoznawczych i kulturoznawczych, a także specjalizacyjnych (w zależności od realizowanej specjalności i specjalizacji). Podstawowe umiejętności badawcze kształtowane są w ramach zajęć specjalizacyjnych i dyplomowych.

Na studiach II stopnia umiejętności językowe są rozwijane w mniejszym stopniu, a większą uwagę poświęca się kształtowaniu umiejętności akademickich i zdobywaniu wiedzy specjalistycznej, głównie filologicznej.

Na podstawie analizy sylabusów, które mają wystandaryzowaną formę, wykazu zalecanej literatury oraz w wyniku przeprowadzonych hospitacji zajęć można skonkludować, że treści programowe realizowane na studiach I i II stopnia są kompleksowe, różnorodne i aktualne. Są poza tym ukierunkowane na aktualny stan wiedzy teoretycznej i metodologicznej w dziedzinach i dyscyplinach związanych z kierunkiem studiów, przybliżają normy i zasady prowadzenia działalności badawczej, które stanowią podstawę dla przygotowania do prowadzenia badań (studia I stopnia) i udziału studentów w badaniach (studia II stopnia).

Zajęcia dydaktyczne na kierunku *filologia* prowadzone są w formie wykładów, ćwiczeń oraz seminariów, które są właściwe dla *filologii*. Podstawowe formy kształcenia zapewniają studentom intensywny, bezpośredni kontakt z wykładowcą i interaktywny udział w zajęciach ćwiczeniowych, co potwierdzają sami studenci oraz przeprowadzone przez ZO PKA hospitacje zajęć. Ponadto w ramach pracy własnej studenci wdrażają podstawowe umiejętności badawcze, takie jak wyszukiwanie, interpretowanie i krytyczna analiza źródeł. Efekty pracy własnej są przedstawiane na zajęciach w formie prezentacji, udziału w dyskusji bądź odpowiedzi na pytania wykładowcy; liczebność grup, zarówno w opinii ZO PKA, jak i studentów jest dostosowana do specyfiki zajęć; reguluje ją Uchwała nr 141/05/2017 Senatu UR z dnia 24 maja 2017 r. w sprawie określenia liczebności grup studenckich (ćwiczenia na *filologii* realizuje się w grupach liczącej minimum 15 osób, seminaria – minimum 10 osób).

Metody kształcenia na *filologii* są zróżnicowane (wykłady, prezentacje multimedialne, dyskusja, indywidualna praca ze studentem, burza mózgów, ćwiczenia praktyczne, praca z podręcznikiem, praca w grupach, słowne objaśnianie, prezentacje, projekty indywidualne, symulacje laboratoryjne), dostosowane z jednej strony do liczebności grup, z drugiej strony do formy zajęć. Metody realizacji procesu kształcenia dają możliwość samodzielnego zdobywania wiedzy przez studentów, przygotowują ich do prowadzenia badań, formułowania problemów badawczych, doboru metod i narzędzi badawczych oraz opracowywania i prezentacji wyników badań, a także przygotowują do aktywnego udziału w prowadzonych badaniach. Zainteresowani badaniami naukowymi studenci mogą rozwijać swoje umiejętności w ramach studenckich kół naukowych, co potwierdzili sami zainteresowani, obecni na spotkaniu z ZO PKA.

Studenci kierunku *filologia* mają możliwość studiowania według Indywidualnego Planu Studiów (IPS) lub Indywidualnej Organizacji Studiów (IOS). Szczegółowe zasady zawarte są w Regulaminie Studiów (§ 19, s. 4 i § 20, s. 5). Indywidualna Organizacja Studiów stanowi formę indywidualnej organizacji kształcenia studenta, któremu przyczyny losowe lub inne ważne powody nie pozwalają realizować standardowego planu studiów. Indywidualna Organizacja Studiów umożliwia także w opinii studentów dostosowanie metod kształcenia do specyficznych potrzeb osób niepełnosprawnych.

Harmonogram zajęć przewidziany dla poszczególnych specjalności jest sporządzony poprawnie, uwzględnia higienę procesu nauczania i równomierne rozplanowanie zajęć, chociaż w planie zajęć pojawiają się niekiedy – jak twierdzili studenci – dłuższe przerwy między zajęciami, które wydłużają czas spędzany na Uczelni.

2.2.

Na *filologii* prowadzona jest systematyczna analiza stopnia osiągnięcia efektów kształcenia na różnych etapach kształcenia z wykorzystaniem różnych instrumentów. Dokonuje się to poprzez: (a) monitorowanie zaliczeń cząstkowych i etapowych, (b) weryfikację efektów kształcenia uzyskanych w trakcie praktyk, w tym pedagogicznych, (c) weryfikację założonych w programie kształcenia efektów kształcenia na seminarium dyplomowym i w trakcie egzaminu dyplomowego, (d) ciągłą weryfikację dokumentacji programu studiów, w tym monitorowanie dokumentacji potwierdzającej osiągnięcie efektów kształcenia dla poszczególnych zajęć.

Wśród stosowanych metod weryfikacji efektów kształcenia znajdują się: egzaminy pisemne i ustne, testy, dyktanda, kolokwia, obserwacja nauczyciela dotycząca systematyczności odrabiania prac domowych i udziału w dyskusji. Dobór metod weryfikacji efektów kształcenia jest trafny, uwzględnia specyfikę *filologii*. Stosowane metody są różnorodne i kompleksowe, wiążą się z koniecznością sprawdzenia i oceny wszystkich zakładanych efektów kształcenia na poziomie modułów zajęć. Są to metody zorientowane na studenta. Analiza wybranych prac etapowych wykazała, że ocenianie podsumowujące jest w dużej mierze przeprowadzane poprawnie, chociaż część prac etapowych nie zawierała informacji o punktacji za poszczególne zadania oraz przyjętej skali ocen. Prace o charakterze opisowym były ocenione według stosowanej zgodnie z *Regulaminem studiów* (§ 29, pkt 1–3, s. 7) skali ocen (od 5 do 2), ale bez komentarza dotyczącego kryteriów oceny. Wykładowcy podczas rozmów z ZO PKA wyjaśniali, że nie zamieszczają kryteriów oceny w pracy, ponieważ są one przekazywane studentom zawsze przed zaliczeniem i studenci je znają. Jednak dla osoby weryfikującej prace etapowe, system wystawiania ocen jest nieczytelny.

ZO PKA zauważył, że prace etapowe mają charakter zróżnicowany, związany przede wszystkim ze specyfiką zajęć, których dotyczą, są nakierowane na przypisane im efekty kształcenia z zakresu wiedzy i umiejętności. Prace etapowe i egzaminacyjne (pisemne) z PNJO mają formę obszernych testów sprawdzających poszczególne sprawności językowe. Zazwyczaj są one skonstruowane w sposób prawidłowy (poza uwagami powyżej) (por. załącznik nr 3, część I). Brak jest – jak na razie – spójnego systemu archiwizowania prac etapowych.

Integralną częścią programu kształcenia są realizowane na wszystkich specjalnościach praktyki pedagogiczne i zawodowe oraz weryfikacja przypisanych do nich efektów kształcenia. W jednostkach przygotowano dla udających się na praktyki szczegółowe zasady prowadzenia dokumentacji, są one wystandaryzowane i zasadniczo nie odbiegają od rozwiązań przyjętych na innych uczelniach w Polsce. Przedstawiona do wglądu dokumentacja prowadzona jest bardzo starannie, jest także kompletna. Dotyczy to wszystkich reprezentowanych w ramach *filologii* specjalności.

W odniesieniu do całego ocenianego kierunku liczba godzin praktyk nauczycielskich na studiach I i II stopnia stopniu wynosi 150 (30+120) (zgodnie z obowiązującym standardem), natomiast praktyki zawodowe mają bardzo zróżnicowaną liczbę godzin: od 45 do 160 (studia I

stopnia) i od 30 do 80 (studia II stopnia). Z czego wynika tak różna liczba godzin praktyk zawodowych na poszczególnych specjalnościach, skoro efekty kształcenia na *filologii* są takie same? Odbycie praktyk pozwala na adaptację uzyskanych w toku studiów umiejętności, poznanie środowiska zawodowego oraz zasad działania przedsiębiorstw, urzędów i innych instytucji mogących stanowić przyszłe miejsce pracy, nabycie praktycznych umiejętności organizacji pracy własnej bądź zespołowej, kształtowanie umiejętności planowania zadań i efektywnego zarządzania czasem, ma wdrażać do odpowiedzialności za powierzone zadania. W przypadku tak dużych rozbieżności czasowych przygotowanie studenta do zawodu może być w związku z tym na różnych specjalnościach ocenianego kierunku różne. Mimo wyrażonych tu wątpliwości ZO PKA stwierdza, że program praktyk umożliwia realizację przypisanych do nich efektów kształcenia; miejsca, w których się odbywają, umożliwiają realizację tego programu.

ZO PKA zasygnalizował już w trakcie spotkania z opiekunami praktyk pewien problem, który należałoby rozwiązać w sposób systemowy. Otóż o ile skutecznie daje się zweryfikować osiągnięcie przypisanych do praktyk pedagogicznych i translatorycznych efektów kształcenia z zakresu wiedzy i umiejętności, o tyle trudno jest to zrobić w odniesieniu do kompetencji społecznych. Dziennik praktyk przewiduje np. opinię opiekuna ze strony szkoły bądź innej instytucji przyjmującej na praktyki, nie jest ona jednak w żaden sposób sformalizowana, nie wymaga się w niej odniesienia do efektów kształcenia i stopnia ich osiągnięcia. Najczęściej jest to mniej lub bardziej szczegółowy opis postawy praktykanta, zawierający katalog pozytywnych cech, którymi wyróżniają się praktykanci w opinii opiekuna, niezależnie od specyfiki odbywanej praktyki. Stosowane tu narzędzia nie pozwalają tym samym na weryfikację wszystkich efektów kształcenia, głównie tych z obszaru kompetencji społecznych. Konieczne jest opracowanie narzędzia, także przy współudziale interesariuszy zewnętrznych, które pozwoliłoby rozwiązać ten problem i umożliwiłoby pełną weryfikację efektów kształcenia, przypisanych do praktyk, niezależnie od ich charakteru.

Studenci podczas spotkania z ZO PKA stwierdzili, że praktyka zawodowa spełnia ich oczekiwania oraz umożliwia im zdobycie założonych efektów kształcenia.

Zaproponowany na *filologii* zestaw metod sprawdzania (weryfikacji) efektów kształcenia jest ukierunkowany także na weryfikację kompetencji w zakresie przygotowania do prowadzenia badań oraz rozwiązywania problemów badawczych. Jest to szczególnie widoczne w przypadku prac dyplomowych (licencjackich i magisterskich), których zadaniem jest końcowa weryfikacja zakładanych efektów kształcenia.

Prace licencjackie (studia I stopnia) powstają na *filologii* w trakcie V i VI semestru, prace magisterskie (studia II stopnia) w trakcie 4 semestrów. Promotorem pracy dyplomowej może być pracownik naukowy ze stopniem co najmniej doktora – jeśli promotorem pracy magisterskiej jest pracownik naukowy ze stopniem doktora, to recenzentem może być wyłącznie samodzielny pracownik naukowy. Opiekunami prac dyplomowych są doświadczeni nauczyciele akademicki, a prace przygotowywane pod ich kierunkiem obejmują tematykę prowadzonych przez nich badań; tematyka prac i realizowanych przez studentów zadań wpisuje się w profil zakładu oferującego dane zajęcia. Praca dyplomowa musi odpowiadać podstawowym normom tekstu naukowego, uwzględniać aktualną literaturę specjalistyczną i zawierać prawidłowo sporządzone przypisy i bibliografię. Wszystkie przyjęte tu rozwiązania należy ocenić pozytywnie.

Dokumentacja dotycząca organizacji seminariów dyplomowych oraz ich obsady, jak również tematyki prac nie budzi żadnych zastrzeżeń; dobór tematyki związany jest z daną specjalnością bądź specjalizacją. Zastrzeżenia dotyczą sporządzania recenzji, gdyż są one często zdawkowe, bardzo podobnie sformułowane przez promotora i recenzenta (sic!), oceny wydają się być nieco zawyżone, zdarzają się sytuacje, w których ZO PKA stwierdził nieprawidłowości w stosowaniu aparatu naukowego; nieprawidłowości te nie zostały uwzględnione w recenzjach. Niezależnie od tych uwag należy stwierdzić, że prace dyplomowe w większości przypadków skutecznie weryfikują powiązane z nimi efekty kształcenia i świadczą o tym, że studenci w ramach seminarium dyplomowego poznają podstawy warsztatu badacza i wykazują się umiejętnościami badawczymi. Członkowie ZO PKA zwracają także uwagę na fakt, że zakres pytań w trakcie egzaminu dyplomowego jest – w pewnych przypadkach – zbyt mocno powiązany z tematyką samej pracy lub też pytania dotyczą podobnych kwestii (por. załącznik nr 3, część II). Praktyki tego typu należy wyeliminować w sposób systemowy.

ZO PKA dostrzegł poza tym, że przewodniczącymi komisji egzaminacyjnych na obronie pracy dyplomowej są niekiedy nauczyciele akademicki ze stopniem naukowym doktora. Postuluje się, by w tej funkcji występowali jedynie pracownicy samodzielni z tytułem co najmniej doktora habilitowanego.

Na podstawie wybranych losowo prac dyplomowych i przedłożonej dokumentacji ZO PKA stwierdził, że na kierunku *filologia* nie funkcjonuje – jak na razie – system antyplagiatowy, weryfikujący oryginalność prac.

Proces dyplomowania regulują *Regulamin studiów*, Uchwała Rady WFL nr 7 z dnia 23 listopada 2017 r. w sprawie *zasad zapisów i zmiany seminarium dyplomowego* oraz Uchwała Rady WFL nr 8 z dnia 23 listopada 2017 r. w sprawie *regulaminu dyplomowania na Wydziale Filologicznym*. Studenci w trakcie spotkania z ZO PKA przyznali, że zasady przygotowania prac dyplomowych są im znane, dowiadują się o nich ze strony internetowej oraz od nauczycieli akademickich – w trakcie wybierania opiekuna i tematu pracy. Studenci studiów II stopnia przyznali, że nie ma żadnych ograniczeń dotyczących wyboru opiekuna pracy i tematu pracy magisterskiej. Proces dyplomowania kończy etap studiów, w którym potwierdzane są wszystkie efekty kształcenia, a przede wszystkim umiejętność prowadzenia badań (studia I stopnia) i udział w badaniach (studia II stopnia).

Na podstawie opinii uzyskanych od studentów w trakcie spotkania z ZO PKA można stwierdzić, że w procesie sprawdzania i oceny osiągniętych efektów kształcenia są zachowane zasady bezstronności, rzetelności oraz przejrzystości wyników, m.in. przez stawianie studentom takich samych wymagań, a ich wiedza weryfikowana jest na bieżąco. Studenci są informowani o osiągniętych wynikach w trakcie zajęć. Znane im są także ogólne zasady oceny efektów kształcenia sformułowane w *Regulaminie studiów*, w szczególności warunki zaliczenia semestru i roku oraz poszczególnych przedmiotów, zasady otrzymywania wpisu na kolejny semestr oraz przeprowadzania zaliczeń i egzaminów. Organizacja sesji egzaminacyjnych, w tym terminy poszczególnych zaliczeń i egzaminów oraz tryb przekazywania informacji zwrotnych nie budzą zastrzeżeń. Plany sesji egzaminacyjnych w opinii studentów są dostosowane do ich możliwości.

Należy podkreślić, że w badania naukowe prowadzone przez pracowników kierunku *filologia* włączani są też studenci, którzy aktywnie działają w kołach naukowych (jedno na FA,

dwa na FG i jedno na FR) i organizują konferencje studenckie. Na uwagę zasługują liczne publikacje studentów, zarówno książkowe, jak i artykuły naukowe. Efektem podejmowania przez studentów badań naukowych jest to, że część z nich po ukończeniu studiów II stopnia kontynuuje swe zainteresowania naukowe na studiach III stopnia, m.in. także na WFL UR, który posiada uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora i doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa i literaturoznawstwa.

Studenci mogą zgłaszać swoje uwagi i zastrzeżenia do prowadzących zajęcia, opiekuna roku, dyrektora instytutu bądź dziekana. W przypadku jaskrawych naruszeń obowiązujących przepisów w UR sprawy kierowane są do Komisji Dyscyplinarnej ds. Nauczycieli Akademickich oraz Komisji Dyscyplinarnej ds. Studentów.

WFL ma doświadczenie w kształceniu osób niepełnosprawnych. Od lat możliwe jest pełne włączanie osób niepełnosprawnych w proces kształcenia filologicznego i zapewnienie im udogodnień natury logistycznej oraz technologicznej. *Regulamin studiów* gwarantuje studentom niepełnosprawnym realizację procesu dydaktycznego w sposób uwzględniający ich potrzeby (rozdział 12, § 35, pkt 1–6), umożliwia również stosowanie wobec nich indywidualnego harmonogramu zaliczeń oraz dostosowanie metod weryfikacji efektów kształcenia do rodzaju i stopnia niepełnosprawności.

2.3.

Rekrutacja na *filologię* na studia I stopnia odbywa się na podstawie Uchwały Senatu UR z dnia 19 maja 2016 r. O przyjęciu na studia decyduje średnia ocen ze wskazanych trzech kategorii przedmiotów. Dla kandydatów ze „starą maturą” lub maturą zagraniczną po zdaniu egzaminu wstępnego (pisemnego lub ustnego w zależności od ustaleń danej specjalności) wynik jest wprowadzany do ogólnej listy rankingowej (kryterium dodatkowym może być ocena z języka obcego inny niż język niemiecki). Studia II stopnia adresowane są do absolwentów studiów I stopnia na kierunku *filologia* (specjalność FA, FG i FR) lub do absolwentów innych kierunków studiów, którzy przejdą rozmowę kwalifikacyjną sprawdzającą ich umiejętności oraz wiedzę. Dotychczas na studia II stopnia nie było kandydatów, absolwentów innych kierunków niż *filologia*.

Zasady rekrutacji są dostępne na stronie internetowej UR oraz stronach internetowych poszczególnych instytutów. Są aktualne, wydają się być zrozumiałe i zgodne z potrzebami kandydatów. Informacje w nich zawarte dotyczą wymogów stawianych przyszłym studentom w trakcie postępowania kwalifikacyjnego, który odbywa się z użyciem narzędzi elektronicznych.

Można stwierdzić, że obowiązujące obecnie zasady rekrutacji gwarantują przejrzystość postępowania kwalifikacyjnego oraz zapewniają selektywny dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędną do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Zasady te zapewniają równe szanse kandydatom, którzy podejmują studia na ocenianym kierunku. Zbieżną opinię sformułowali studenci na spotkaniu z ZO PKA.

Uznawanie efektów uczenia poza UR przyjęte zostało w Uchwale nr 510/06/2015 Senatu UR z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie organizacji potwierdzenia efektów uczenia się w UR. Procedurę uznawania efektów uczenia się określa *Regulamin Studiów* (rozdział 7, § 21). Wzory dokumentów, listy przedmiotów, które mogą być kandydatowi zaliczone, a także opis kolejnych etapów procesu weryfikacji zamieszczono na stronie internetowej

(www.ur.edu.pl/ksztalcenie/potwierdzanie-efektow-uczenia-sie). Zasady uznawania efektów kształcenia poza UR zostały sformułowane w zrozumiały sposób.

Student za zgodą Dziekana może przenieść się z innej uczelni, w tym także z uczelni zagranicznej. Szczegółowe zasady i warunki przenoszenia i uznawania zajęć określa *Regulamin studiów* (rozdział 4).

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Programy poszczególnych specjalności (FA, FG i FR) są zróżnicowane. Dobór treści i metod kształcenia jest podporządkowany zakładanym efektom kształcenia dotyczącym przede wszystkim opanowania języka danej specjalności (angielskiego, niemieckiego i rosyjskiego) i drugiego języka obcego (na poziomie C1 na studiach I stopnia i C2 na studiach II stopnia), a także szeroko rozumianej wiedzy filologicznej z zakresu językoznawstwa, literaturoznawstwa i kulturoznawstwa oraz umiejętności badawczych. Czas kształcenia, obejmujący na studiach I stopnia 6 semestrów, a na studiach II stopnia 4 semestry, jest wystarczający dla pełnej realizacji treści kształcenia i osiągnięcia wszystkich deklarowanych efektów kształcenia.

Moduły dydaktyczne są wyodrębnione w ramach planu studiów poprawnie, natomiast liczba godzin kontaktowych oraz nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów kształcenia dla danego modułu wymagają w przypadku niektórych zajęć korekty (liczba punktów ECTS). Realizacji efektów kształcenia sprzyja harmonogram zajęć, uwzględniający higienę procesu nauczania.

Na kierunku (zwłaszcza na zajęciach ćwiczeniowych) zauważalna jest dominacja metod dydaktycznych oraz form zajęć, prowadzonych w małych grupach, przy właściwym wsparciu prowadzącego, mających na celu zintegrowane rozwijanie potencjału studentów *filologii*, jak również umożliwiających wszechstronne kształcenie kompetencji intelektualnych, niezbędnych w procesie przygotowania do prowadzenia badań i rozwiązywania problemów badawczych.

Mocną stroną programu kształcenia są zawarte w planie i programie studiów moduły zajęć związane z prowadzonymi badaniami w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinach, z których kierunek studiów się wywodzi, oraz traktowanie przygotowania do prowadzenia badań, a w przypadku studiów II stopnia – udziału w badaniach, jako integralnego elementu programu studiów o istotnym znaczeniu dla osiągnięcia przez wszystkich studentów zakładanych efektów kształcenia.

Stosowane na kierunku metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia ukierunkowane są na sprawdzenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. System weryfikacji efektów kształcenia na różnych etapach kształcenia działa prawidłowo (por. ocenę prac etapowych, efekty kształcenia uzyskane w ramach praktyk, w tym praktyk pedagogicznych, weryfikację założonych w programie efektów kształcenia na seminarium licencjackim i magisterskim), chociaż nie bez zarzutów (por. zalecenia).

Program studiów pozwala na osiągnięcie efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku, realizacji treści kształcenia w przewidzianym na to czasie i warunkach sprzyjających indywidualizacji procesu kształcenia.

System rekrutacji gwarantuje przejrzystość postępowania kwalifikacyjnego i zapewnia odpowiedni dobór kandydatów; jego funkcjonowanie jest właściwe.

Dobre praktyki

Zalecenia

1. Należy zweryfikować punktację ECTS w odniesieniu do tych przedmiotów, w przypadku których nakład pracy studenta został niedoszacowany/przeszacowany.
2. Należy ujednolicić liczbę godzin praktyk zawodowych (translatorycznych), gwarantując tym samym porównywalny czas weryfikacji zdobytych umiejętności.
3. Konieczne jest powiązanie wymaganej oceny z praktyk pedagogicznych i zawodowych (translatorycznych) z osiągniętymi efektami kształcenia, przede wszystkim w zakresie kompetencji społecznych.
4. Konieczne jest wprowadzenie systemu antyplagiatowego do procedury dyplomowania na kierunku.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

- 3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia
- 3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

Ramy organizacyjne funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia (WSZJK) na WFL UR określa uchwała nr 34/10/2016 Senatu UR z dnia 27 października 2016 r. w sprawie funkcjonowania WSZJK. Struktura organów WSZJK przewiduje poziom uczelniany oraz wydziałowy. Na poziomie wydziałowym działa Wydziałowa Komisja ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, z kolei na poziomie Instytutów za doskonalenia jakości kształcenia odpowiadają Dyrekcje oraz odpowiednie Instytutowe Komisje ds. Zapewniania Jakości Kształcenia.

Zakres działania WSZJK na poziomie wydziałowym obejmuje: (1) doskonalenie polityki i procedur zapewnienia jakości kształcenia w Uczelni; (2) zatwierdzanie, monitoring oraz okresowy przegląd programów kształcenia i efektów kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów; (3) określanie przejrzystych metod, sposobów i kryteriów oceniania studentów; (4) doskonalenie metod oceny oraz procedur podnoszenia jakości kadry dydaktycznej; (5) monitorowanie zasobów do nauki, w tym bazy dydaktycznej oraz środków wsparcia dla studentów; (6) wykorzystanie systemów informacyjnych w zakresie zarządzania jakością kształcenia, w tym między innymi w zakresie koordynacji działań Uczelni na rzecz zapobiegania plagiatom i ich wykrywania; (7) określanie zasad publikowania informacji dotyczących zapewnienia jakości kształcenia, w tym informacji o programach kształcenia i efektach; (8) doskonalenie zakresu i metod współpracy uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym, a także (9) analizę wniosków z monitorowania karier absolwentów Uczelni.

Ze względu na specyfikę ocenianego kierunku studiów, polegającej na silnym wyodrębnieniu trzech specjalności, które faktycznie powinno się traktować jako oddzielne

kierunki studiów, ciężar działań doskonalących spoczywa w znacznej mierze na Instytutowych Komisjach ds. Zapewniania Jakości Kształcenia oraz Dyrekcjach Instytutów. Natomiast Wydziałowa Komisja ds. Zapewniania Jakości Kształcenia zajmuje się niejako koordynowaniem przepływu informacji. Zaznaczyć przy tym należy, że jak na razie nie utworzono osobnego ciała kolegiального o charakterze rady programowej, powierzając Instytutowym Komisjom ds. Jakości Kształcenia kwestię doskonalenia programu kształcenia oraz weryfikację uzyskiwania przez studentów zakładanych efektów kształcenia.

Uczelnia określiła w sposób formalny zasady postępowania w zakresie projektowania i zatwierdzania programu kształcenia, a także jego zmian. Projekt zmian opracowują Dyrekcje Instytutów. Projekt ten po uzyskaniu pozytywnych opinii Instytutowej Komisji ds. Jakości Kształcenia zostaje przedstawiony Wydziałowej Komisji ds. Zapewniania Jakości Kształcenia oraz Radzie Wydziału. Następnie przez Senat podejmowana jest uchwała zatwierdzająca efekty kształcenia dla danego kierunku, poziomu kształcenia i profilu studiów. Na podstawie rozmowy z przedstawicielami Instytutowych Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz analizy przedstawionej dokumentacji można wywnioskować, że przy tworzeniu programu i wprowadzaniu do niego zmian są zbierane i analizowane sugestie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.

Na WFL nie powołano organu doradczego skupiającego przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych, który mógłby przedstawiać opinie dotyczące wprowadzania zmian do programu kształcenia, gdyż współpraca z interesariuszami zewnętrznymi na *filologii* opiera się – jak dotąd – w większości (ale nie tylko) na indywidualnych kontaktach z Dyrekcjami Instytutów.

IFA w ramach kształcenia na specjalności nauczycielskiej ściśle współpracuje z dwoma liceami ogólnokształcącymi z Rzeszowa oraz z dwiema prywatnymi szkołami językowymi: Early Stage i Promar. Natomiast w zakresie specjalizacji translatorycznej współpracuje z różnymi przedsiębiorstwami, m.in. Deloitte, Kolorland, General Electric, firmą Cyfrowa Foto, Biurem Tłumaczeń Skivanek oraz Stowarzyszeniem Przedsiębiorców Doliny Lotniczej. To właśnie interesariusze z drugiej grupy najchętniej opiniują propozycje zmian do programu kształcenia, w przeciwieństwie do przedstawicieli regionalnych placówek oświatowych. W wyniku przeprowadzonych konsultacji na specjalizacji translatorycznej na FA wprowadzono kurs język biznesu. Ponadto zmniejszono nacisk na kształcenie z zakresu tłumaczeń literackich na rzecz tłumaczeń tekstów użytkowych. Wprowadzono również nauczanie technicznego i prawniczego języka angielskiego oraz zwiększono praktyczną naukę języka. Jak dotąd WFL nie uwzględnił sugestii pracodawców odnośnie wprowadzenia kształcenia w zakresie umiejętności informatycznych, szczególnie z zakresu obsługi programu CAT (Computer Aided Translation), jako niezbędnych na rynku pracy w zakresie tłumaczeń.

Z kolei IFG intensywnie współpracuje z rzeszowskimi szkołami w ramach specjalności nauczycielskiej. W ramach specjalizacji translatorycznej nawiązał współpracę z interesariuszami zewnętrznymi, firmami Deloitte i Bayer, Wydawnictwem Hueber, Konsulatem Honorowym Austrii w Krakowie oraz Biblioteką Austriacką, jak również z lokalnymi biurami tłumaczeń. W wyniku konsultacji zredukowano m.in. liczbę przedmiotów na specjalizacji translatorycznej, usunięto kurs wybrane zagadnienia z zakresu translatologii oraz wprowadzenie do lingwistyki dyskursu, uznając je za nieprzydatne dla potencjalnych pracodawców i zwiększając jednocześnie liczbę godzin zajęć praktycznych.

Przedstawiciele IFR obecni na spotkaniu z ZO PKA potwierdzili, że współpraca z interesariuszami zewnętrznymi znajduje się w sferze planów. Na razie IFR współpracuje z Firmą Logistyczną OSKAR, Rosyjskim Ośrodkiem Nauki i Kultury, Stowarzyszeniem Polska-Wschód i Stowarzyszeniem Galicja. Współpraca ta zaowocowała organizacją wydarzeń o charakterze kulturalnym (np. Festiwal Języka Rosyjskiego), natomiast z interesariuszami zewnętrznymi nie konsultowano programu kształcenia.

Z deklaracji przedstawicieli Komisji wynika, że program kształcenia na *filologii* został skonsultowany z przedstawicielami minimum kadrowego. Sugestie przedstawicieli minimum kadrowego nie zostały jednak ujęte w formie pisemnej. Uczelnia w czasie wizytacji nie wskazała na propozycje zmian do programu kształcenia zgłoszonych przez nauczycieli akademickich.

Przedstawiciele studentów nie przedstawili pisemnej opinii dotyczącej programu kształcenia. Z deklaracji przedstawicieli Wydziałowej Komisji ds. Zapewniania Jakości Kształcenia wynika, że propozycje zmian były konsultowane ze studentami w sposób nieformalny w czasie zajęć dydaktycznych lub spotkań z przedstawicielami samorządu studenckiego. Z informacji jakie uzyskał ZO PKA na podstawie analizy dokumentacji oraz ze spotkania z przedstawicielami samorządu studenckiego wynika, że w ramach konsultacji ze studentami w roku akademickim 2015/16 na specjalności FA zostały wprowadzone modyfikacje w planach studiów I stopnia na specjalizacji translatorycznej (plan studiów wzbogacono o tłumaczenie tekstów specjalistycznych i zmodyfikowano koncepcję zajęć ze stylistyki). W kolejnym roku akademickim wprowadzono zajęcia z tłumaczeń ustnych. Uwagi studentów przyczyniły się także do bardziej równomiernego rozłożenia zajęć w semestrze – zlikwidowane zostały m.in. mało efektywne zajęcia 45 minutowe.

W przypadku FG w proces doskonalenia programu kształcenia włączani są również studenci. Konsultacje ze studentami w roku akademickim 2016/2017 zaowocowały na studiach I stopnia zwiększeniem liczby godzin z gramatyki praktycznej oraz seminarium licencjackiego, a na studiów II stopnia – wprowadzaniem przedmiotu gramatyka praktyczna, który dotychczas realizowany był wyłącznie na studiach I stopnia. W czasie wizytacji ZO PKA nie stwierdzono przykładów podobnych działań na FR.

Udział studentów jako interesariuszy wewnętrznych w monitorowaniu i okresowym przeglądzie programu kształcenia oraz w ocenie osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia zapewnia struktura organizacyjna WSZJK, która wskazuje, iż na Wydziale działa Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, w których pracach uczestniczą przedstawiciele Samorządu Studenckiego. Studenci mają zapewnioną autonomię w zakresie delegowania przedstawicieli do odpowiednich gremiów. Ponadto reprezentanci studentów biorą aktywny udział w obradach Rady Wydziału i Senatu, które zgodnie z zakresem kompetencji uczestniczą w doskonaleniu i zatwierdzeniu programu kształcenia.

Uczelnia uregulowała w sposób formalny proces monitorowania programu kształcenia, nie rozróżniając jednak procesów dotyczących okresowego jego przeglądu. Wskazana procedura opiera się na wypełnianiu ankiety oceny własnej Wydziału, który powstaje na bazie formularzy przygotowywanych przez powołane w tym celu Komisje ds. oceny programów kształcenia, oddzielnie dla każdej specjalności. ZO PKA zapoznał się z ankietami przedstawionymi przez WFL. Z ich treści wynika, że pozwalają one na kompleksową ocenę zasad prowadzenia kształcenia na ocenianym kierunku studiów, zawierają bowiem

rozbudowaną część opisową oraz część dotyczącą wniosków i rekomendacji. ZO PKA zwraca przy tym uwagę na fakt, że w formularzu nie ma miejsca na podsumowującą ocenę skuteczności wprowadzonych działań doskonalących.

Uczelnia prowadzi własne monitorowanie losów zawodowych absolwentów. Badanie obejmuje każdy rocznik absolwentów i składa się z pomiaru początkowego oraz badań po 1, 3 i 5 latach od ukończenia studiów. Badanie przeprowadzane jest przez Biuro Karier UR, a wyniki każdego raportu przedstawiane są podczas obrad Wydziałowej Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. Uczelnia nie przedstawiła jednak podsumowania zebranych opinii absolwentów, ani przykładów zmian doskonalących wdrożonych w wyniku analizy zebranych opinii. Dlatego informacje te nie miały jak dotąd zastosowania przy projektowaniu lub monitorowaniu programu kształcenia, a w szczególności do wykrywania luk kompetencyjnych, które mogą potencjalnie posiadać absolwenci ocenianego kierunku studiów.

ZO PKA stwierdził, że na FG przeprowadzana jest ankieta dla absolwentów, a w niej pojawiają się pytania dotyczące treści kształcenia, które powinny zostać wdrożone w programie kształcenia. Wydział nie przedstawił jednak podsumowania tych badań.

Dyrekcje Instytutów przeprowadzają analizę wyników sesji egzaminacyjnych i egzaminów dyplomowych. Raporty z sesji egzaminacyjnych zawierają analizy rozkładu ocen z poszczególnych przedmiotów oraz wnioski. Informacje dotyczące postępów studentów, w tym skreśleń z listy studentów, gromadzone są na podstawie comiesięcznych raportów o liczbie studentów sporządzanych przez Dziekanat dla Działu Kształcenia UR. Bieżąca analiza liczby studentów oraz uzyskiwanych przez nich wyników jest prowadzona z wykorzystaniem elektronicznego systemu wspomagającego dokumentację przebiegu studiów – System Uczelnia 10 oraz za pośrednictwem internetowego systemu Wirtualna Uczelnia zintegrowanego z systemem Uczelnia 10. Na podstawie uzyskiwanych informacji podejmowane są działania polegające m.in. na modyfikacji liczby i liczebności grup ćwiczeniowych i laboratoryjnych oraz – w razie potrzeby – na reorganizacji planów zajęć.

Warto podkreślić, że na WFL wprowadzono także formalne ramy monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Jest to jedna z procedur WSZJK. Proces przeprowadzany jest co dwa lata. W celu realizacji tego zadania powołano Wydziałowy Zespół ds. Oceny Programów Kształcenia, który cyklicznie co roku przedstawia sprawozdanie z oceny programów kształcenia. W procesie wykorzystywane jest narzędzie w postaci karty oceny programu kształcenia, które pozwala na weryfikację następujących obszarów: (1) zgodność przedmiotowych efektów kształcenia z efektami kierunkowymi; (2) stosowane metody dydaktyczne; (3) treści programowe; (4) sposób weryfikacji zakładanych efektów kształcenia; (5) nakład pracy studenta i (6) literatura przedmiotu. Ważnym elementem tej procedury jest losowa weryfikacja sylabusów. Przedstawione przez Uczelnię raporty wskazują na stwierdzone (drobne) nieprawidłowości, które są eliminowane w ramach działań bieżących.

Zatwierdzany przez Radę WFL raport oceny efektów kształcenia za dany rok akademicki zawiera analizę stopnia realizacji celów kształcenia i osiągania przez studentów założonych efektów kształcenia z uwzględnieniem: (1) stosowanych sposobów form i weryfikacji efektów kształcenia oraz ich adekwatność do zakładanych efektów kształcenia; (2) analizy wyników nauczania i egzaminów dyplomowych oraz wymagań stawianych pracom dyplomowym; (3) oceny jakości studenckich praktyk zawodowych; (4) poprawności

przypisywania punktów ECTS do poszczególnych przedmiotów, (5) hospitacji zajęć i (6) oceny ankietowej prowadzących zajęcia.

Powyższy raport powstaje na podstawie raportów przygotowywanych przez Instytutowe Zespoły ds. Zapewniania Jakości Kształcenia. W ramach tych sprawozdań analizowane są rozkłady ocen z sesji egzaminacyjnej oraz wyników egzaminów dyplomowych. Analizowana jest ponadto poprawność przypisania punktacji ECTS. Działania podejmowane w tym zakresie zaowocowały modyfikacją kolejności przedmiotów w planie studiów. Ponadto w FG efektem prowadzonych analiz była m.in. aktualizacja liczby godzin praktyki pedagogicznej w zakresie języka niemieckiego.

Od roku akademickiego 2015/2016 powoływana jest trzyosobowa komisja ds. oceny jakości prac dyplomowych, która przeprowadza wyrywkową kontrolę prac obronionych w danym roku pod kątem ich poprawności formalnej i zgodności z kierunkowymi efektami kształcenia. Wnioski wpływające z tej analizy są przekazywane do Dyrektorów Instytutów, Dziekana Wydziału oraz Wydziałowej Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. O wszelkiego rodzaju uwagach informowani są promotorzy i recenzenci skontrolowanych prac. W tym roku efektem kontroli było powołanie koordynatora ds. seminariów oraz zwołanie zebrania wszystkich promotorów, na którym dyskutowano kwestie formalne i merytoryczne związane z procesem dyplomowania.

Studenci jako interesariusze wewnętrzni mają także wpływ na doskonalenie programu kształcenia oraz warunków i form jego realizacji poprzez udział w ankietyzacji dotyczącej oceny pracowników naukowo-dydaktycznych. Badanie przeprowadzane jest po zakończeniu każdego semestru i ma formę elektronicznej ankiety w systemie Wirtualny Dziekanat; jej wypełnienie jest dobrowolne i anonimowe. Kryteria oceny dotyczą poziomu zadowolenia z prowadzonych zajęć. W toku wizytacji przedłożono wyniki przeprowadzonych badań w formie raportu. Raport ten jest omawiany na posiedzeniach Rady WFL oraz Senatu UR, gdzie przedstawiciele studentów w tych gremiach mogą się z nim zapoznać i wziąć udział w dyskusji. Za pośrednictwem tych osób raport może być przekazywany studentom. W trakcie spotkania z ZO PKA studenci stwierdzili, że nie wiedzą do czego służą wyniki ankietyzacji nauczycieli akademickich oraz że nie są one z nimi omawiane. Ponadto w trakcie rozmowy pojawiły się pewne wątpliwości co do gwarantowanej anonimowości ankiet.

3.2.

Poruszając kwestię publicznego dostępu do informacji należy stwierdzić, że obszar ten jest ujęty w WSZJK jako proces wymagający doskonalenia. Jakość publicznego dostępu do informacji związanych z ofertą dydaktyczną i tokiem studiów jest przedmiotem analizy i oceny, którą na szczeblu Instytutów prowadzą Dyrekcje. Studenci uczestniczą w badaniu ankietowym dotyczącym oceny dziekanatu; w ankiecie znajdują się m.in. pytania dotyczące rzetelności przekazywania informacji. Oceniana jest również jakość informacji umieszczanych na tablicach informacyjnych na stronie internetowej i w portalu Wirtualna Uczelnia. Ważnym elementem weryfikującym atrakcyjność oferty dydaktycznej jest badanie ankietowe przeprowadzane wśród studentów pierwszego roku studiów stacjonarnych I stopnia, mające na celu zbadanie czynników, które miały wpływ na wybór studiów na ocenianym kierunku studiów. Formularz ankietowy nie zawiera jednak pytania odnoszącego się do jakości

informacji udostępnianej kandydatom w procesie rekrutacji. Uczelnia nie prowadzi oceny zadowolenia nauczycieli akademickich z dostępu do informacji.

Głównym źródłem informacji o studiach i procesie kształcenia jest strona internetowa WFL, która jest aktualizowana na bieżąco. Za pośrednictwem strony internetowej udostępnia się studentom aktualne regulaminy i akty prawne, ogłoszenia, plany zajęć, sylabusy, informacje o rekrutacji, wymianach międzynarodowych i pomocy psychologicznej. Należy podkreślić, że studenci podczas spotkania z ZO PKA wyrazili pozytywne opinie na temat przepływu informacji. Władze WFL oraz nauczyciele akademicy komunikują się ze starostami grup, którzy następnie przekazują informacje pozostałym studentom. Warto zwrócić również uwagę na fakt, że strona internetowa zawiera zakładkę dotyczącą doskonalenia jakości kształcenia, w której publikowane są wyniki badań i analiz.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

W Jednostce prowadzącej wizytowany kierunek studiów ukształtowała się trwała i uporządkowana praktyka odnosząca się do postępowania w procesie projektowania i zatwierdzania programów kształcenia. Głównym źródłem informacji są opinie i sugestie minimum kadrowego oraz sugestie przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego, które przełożyły się wielokrotnie na wprowadzenie konkretnych rozwiązań. Jednostka zadbała również o włączenie przedstawicieli studentów w proces projektowania zmian.

Analiza dokonana przez ZO PKA wykazała, że w efekcie bieżącego monitorowania programu kształcenia WFL podjął szereg działań doskonalących w zakresie modyfikacji treści kształcenia oraz metod kształcenia. Wydział podejmuje także systematyczne działania mające na celu monitorowanie programu kształcenia. Sposób prowadzenia działań oraz wykorzystywane narzędzia pozwalają na kompleksowe diagnozowanie problemów, wprowadzanie zmian i monitorowanie stopnia ich skuteczności. Pozytywne opinie studentów dotyczące programu kształcenia i jego realizacji, jak również pozytywna ocena kryterium nr 2 pozwalają na przyjęcie wniosku, że działania doskonalące podejmowane przez WFL są skuteczne. Konieczna jest jednak ocena wdrożonych rozwiązań.

Na Wydziale przeprowadza się systematyczną weryfikację osiągniętych przez studentów efektów kształcenia, w tym losowo wybranych prac dyplomowych pod kątem stopnia realizacji efektów kształcenia. WFL prowadzi również cykliczną weryfikację sylabusów. W zakresie monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia WFL wprowadził i stosuje rozwiązania doskonalące, dostosowane do swojej specyfiki i skali działalności.

Odnosząc się do publicznego dostępu do informacji należy stwierdzić, że obszar ten jest ujęty w WSZJK jako proces. Studenci mają możliwość jego oceny. Możliwości takiej nie posiadają natomiast kandydaci na studia i nauczyciele akademicy. Mając jednak na uwadze kompleksowość i aktualność informacji zawartych na stronie internetowej oraz zadowolenie studentów z jakości dostępu do informacji, należy pozytywnie ocenić skuteczność wewnętrznego systemu doskonalenia jakości kształcenia w tym zakresie. Przekazywane informacje są aktualne, zrozumiałe oraz zgodne z potrzebami różnych odbiorców. WFL skutecznie wykorzystuje wyniki oceny publicznego dostępu do informacji w podnoszeniu jego jakości, zgodnie z potrzebami odbiorców.

Dobre praktyki

Zalecenia

- 1) Powołanie na *filologii* organu doradczego skupiającego interesariuszy zewnętrznych, który pozwoliłby na cykliczne pozyskiwanie opinii na temat jakości procesu kształcenia.
- 2) Zintensyfikowanie współpracy z interesariuszami zewnętrznymi na FR.
- 3) Wykorzystywanie wniosków z monitorowania losów zawodowych absolwentów do diagnozowania potencjalnych luk kompetencyjnych, które powinny zostać wypełnione w toku kształcenia studentów.
- 4) Dodanie do formularza ankietowego dotyczącego badania czynników, jakie miały wpływ na wybór kierunku studiów, pytania odnoszącego się do jakości informacji udostępnianej kandydatom w procesie rekrutacji.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

- 4.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry
- 4.2. Obsada zajęć dydaktycznych
- 4.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

ZO PKA przeprowadził ocenę spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego na podstawie przesłanej dokumentacji, dokumentów przedstawionych podczas wizytacji i rozmów przeprowadzonych z Władzami Wydziału. W ocenie uwzględniono w szczególności posiadane tytuły i stopnie naukowe, specjalizację oraz dorobek naukowy nauczycieli akademickich. Sprawdzono również obciążenia dydaktyczne w roku akademickim 2017/2018 oraz złożone oświadczenia o wliczeniu do minimum kadrowego, których treść zweryfikowano z informacjami zawartymi w systemie POL-on. Minimum kadrowe dla studiów I i II stopnia na kierunku *filologia* spełnia wymagania określone w rozporządzeniu MNiSW z dnia 30 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz.U. z 2016 r. poz. 1596) w zakresie liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe i wymiaru prowadzonych zajęć dydaktycznych.

Na WFL UR zatrudnionych jest łącznie 71 nauczycieli akademickich: 32 w IFA, 20 w IFG, 19 w IFR. W IFA w skład kadry wchodzi 3 profesorów z tytułem naukowym, 6 doktorów habilitowanych (w tym 4 na stanowisku profesora nadzwyczajnego UR), 1 doktor na stanowisku profesora nadzwyczajnego UR, 21 doktorów i jeden magister oraz 4 pracowników dydaktycznych (2 starszych wykładowców i 2 wykładowców). Kadre IFG tworzy obecnie 20 etatowych pracowników naukowo-dydaktycznych: 2 profesorów z tytułem naukowym, 3 doktorów habilitowanych – profesorów nadzwyczajnych UR, 15 doktorów – wśród nich 8 adiunktów, 6 starszych wykładowców, 1 asystent. W gronie nauczycieli akademickich IFG są

także tłumacze-praktycy, wśród nich czterech tłumaczy przysięgłych. Kadre naukowo-dydaktyczną IFR tworzy 15 etatowych pracowników naukowo-dydaktycznych (2 profesorów z tytułem naukowym, 2 doktorów habilitowanych na stanowisku profesora nadzwyczajnego, 1 doktor habilitowany na stanowisku adiunkta, 9 doktorów na stanowisku adiunkta i 1 magister na stanowisku asystenta) i 4 pracowników dydaktycznych (starszych wykładowców ze stopniem doktora). Wśród zatrudnionej kadry naukowo-dydaktycznej znajduje się obecnie 1 użytkownik natywny języka rosyjskiego. Do minimum kadrowego na poziomie studiów I stopnia zgłoszono w sumie 34 osoby oraz 36 osób dla studiów II stopnia, w tym łącznie 19 z grupy samodzielnych dla II stopnia i 17 dla I stopnia oraz 17 osób ze stopniem doktora zarówno dla studiów I, jak i II stopnia. ZO PKA zaliczył do minimum kadrowego wszystkie zgłoszone osoby.

Wszystkie osoby zgłoszone przez Uczelnię do minimum kadrowego posiadają dorobek w obszarze nauk humanistycznych, dziedzinie nauk humanistycznych oraz jednej z dyscyplin, do której odnoszą się efekty kształcenia na *filologii* – językoznawstwa, literaturoznawstwa i kulturoznawstwa, w tym także w zakresie glottodydaktyki i translatoryki.

Dorobek kadry jest bogaty i obejmuje sumarycznie w przeciągu ostatnich 5 lat dla reprezentowanych specjalności kilkadziesiąt monografii i kilkaset artykułów i rozdziałów w monografiach. Dorobek ten rozkłada się równomiernie na wszystkie specjalności. Jakość i ilość dorobku znalazła potwierdzenie w uzyskaniu przez WFL kategorii naukowej A w ocenie parametrycznej za lata 2012–2016. Jest to duży sukces. Warto przy tym podkreślić, że w dorobku kadry jest poza tym kilkanaście podręczników akademickich, opublikowanych w języku angielskim, niemieckim i rosyjskim.

Kadra jest liczna i o różnorodnych kwalifikacjach. W IFA zatrudnieni są nauczyciele akademicy – specjaliści w zakresie lingwistyki stosowanej, językoznawstwa teoretycznego i historii języka, języków specjalistycznych, literaturoznawstwa i kulturoznawstwa oraz translatoryki. Pracownicy IFG specjalizują się w zakresie językoznawstwa kontrastywnego i stosowanego, komunikacji interkulturowej, literaturoznawstwa i kulturoznawstwa krajów niemieckojęzycznych, pragmalingwistyki, translatoryki i glottodydaktyki. W IFR są pracownicy specjalizujący się w zakresie historii literatury rosyjskiej, językoznawstwa porównawczego i językoznawstwa stosowanego. Kadra we wszystkich instytutach posiada bogaty dorobek naukowy i doświadczenie dydaktyczne. Nauczyciele prowadzący zajęcia z przedmiotów specjalizacyjnych to nie tylko badacze, ale także praktycy. Na specjalizacji translatorycznej zajęcia prowadzą czynni zawodowo tłumacze, w tym tłumacze przysięgli, a na specjalizacji nauczycielskiej – osoby o udokumentowanym doświadczeniu w zakresie nauczania języka obcego na różnych poziomach edukacyjnych.

Dorobek naukowy nauczycieli we wszystkich dyscyplinach, do których odnoszą się efekty kształcenia, stanowi gwarancję dla jakości zróżnicowanej oferty dydaktycznej i zapewnia możliwości osiągnięcia przez studentów wszystkich zakładanych efektów kształcenia i realizacji programu studiów. W raporcie samooceny starannie zilustrowano dla wszystkich specjalności powiązanie tematów badawczych kadry z efektami kształcenia.

W strukturze zatrudnienia na *filologii* zadbano o równowagę między sferą językoznawczą a literaturoznawstwem; jest to zgodne z koncepcją wszechstronnego kształcenia na tego typu kierunku o profilu akademickim.

Innowacyjność i dbałość o jakość procesu kształcenia przejawia się m.in. w autorskich programach, tworzeniu podręczników, konstruowaniu własnych materiałów dydaktycznych oraz wykorzystywaniu w dydaktyce doświadczenia zdobytego także poza uczelnią. Hospitacje zajęć potwierdziły wysokie kompetencje dydaktyczne pracowników. Należy tu podkreślić, że podczas spotkań przeprowadzonych w trakcie wizytacji, zarówno kadra kierownicza, jak i pracownicy bardzo wysoko ocenili fakt powiązania badań naukowych z treściami przekazywanymi studentom w ramach zajęć. Dzięki wysoko kwalifikowanej kadry, studenci mają możliwość uczestniczenia w prowadzonych przez nich projektach badawczych i poznania najnowszych paradygmatów badawczych, do których odnoszą się wszystkie efekty kształcenia. Dowodem tego są publikacje studenckie, świadczy o tym aktywny udział studentów w konferencjach.

4.2.

Pracownicy naukowo-dydaktyczni Instytutu Filologii Angielskiej (IFA), Instytutu Filologii Germańskiej (IFG) oraz Instytutu Filologii Rosyjskiej (IFR), wykorzystują wyniki swoich badań w bieżącej pracy dydaktycznej, gdyż w przypadku przedmiotów kierunkowych zajęcia powiązane są bezpośrednio z dyscypliną, w której badania prowadzi dany specjalista. Przykładem tego rodzaju realizacji są podręczniki akademickie oraz inne materiały dydaktyczne do prowadzonych na kierunku zajęć, których autorami są pracownicy ocenianych jednostek. Pracownicy kierunku łączą tematykę podejmowanych badań naukowych z treściami kształcenia i proponują oryginalne moduły zajęciowe związane przede wszystkim z tematyką seminariów licencjackich i magisterskich oraz specjalizacją na studiach II stopnia.

Na podstawie przedstawionej dokumentacji można stwierdzić, że obsada zajęć jest prawidłowa. Wszyscy nauczyciele akademicki zatrudnieni w poszczególnych instytutach mają dorobek w zakresie co najmniej jednej z dyscyplin, do których odnoszą się efekty kształcenia, i prowadzą zajęcia, często o charakterze autorskim, zgodnie ze swoim dorobkiem naukowym i kompetencjami. Nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości w obsadzie zajęć.

Specyfika badań naukowych, realizowane na *filologii* treści kształcenia oraz obsady zajęć dydaktycznych mają też ścisły związek ze strukturami organizacyjnymi w poszczególnych instytutach.

4.3.

Polityka kadrowa WFL jest bardzo wyraźnie ukierunkowana na jej trwały rozwój i stymuluje pracowników do rozpoznania własnych potrzeb i wszechstronnego doskonalenia. System oceny pracowników uzależniony jest od uzyskanych przez nich punktów za publikacje. Pracownicy na spotkaniu z ZO PKA wyrażali swoje niezadowolenie, że ocena pracownika preferuje jedynie punktowaną działalność publikacyjną a nie docenia nakładu pracy tych, którzy zatrudnieni są na stanowiskach dydaktycznych.

WFL wspiera rozwój i awanse naukowe swoich pracowników poprzez, m.in.:

- finansowanie wyjazdów na konferencje, staże naukowe oraz kwerendy biblioteczne;
- systematyczne monitorowanie dorobku i osiągnięć naukowych pracowników;
- współfinansowanie publikacji pracowników w WUR oraz w wydawnictwie Peter Lang;
- organizację na terenie UR konferencji o charakterze krajowym i międzynarodowym;

- prowadzenie serii wydawniczych oraz czasopism naukowych, gdzie pracownicy Wydziału publikują wyniki swoich badań oraz
- organizowanie konferencji o zasięgu krajowym i międzynarodowym.

Istotnym czynnikiem premiującym aktywność naukową jest realizowana przez UR polityka projakościowa regulowana zarządzeniem nr 27/2017 Rektora UR z dnia 19 kwietnia 2017r. w sprawie *Kryteriów oceny działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej nauczycieli akademickich UR*, której ważnym elementem jest dodatek projakościowy w formie pieniężnej, przyznawany corocznie na podstawie przede wszystkim aktywności naukowej za publikacje naukowe. Pracownicy za swoją aktywność naukową otrzymywać mogą również inne nagrody przewidziane Statutem UR i regulaminem nagród UR (Uchwała nr 98/02/2017 Senatu Uniwersytetu Rzeszowskiego z dnia 23 lutego 2017 roku w sprawie *Regulaminu przyznawania nagród Rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego*).

Ważnym elementem oceny pracowników jest ankietyzacja i hospitacja zajęć dydaktycznych. WFL prowadzi badania oceny kadry naukowo-dydaktycznej przez studentów w formie anonimowych ankiet, opracowanych na poziomie Uczelni. Wszyscy pracownicy są hospitowani, przeprowadzane są z nimi rozmowy doradcze, formułuje się zalecenia. Za obsadę zajęć i hospitacje pracowników odpowiedzialni są dyrektorzy instytutów i kierownicy zakładów. Wyniki hospitacji brane są pod uwagę przy okresowej ocenie pracowników; wykorzystuje się je do monitorowania kadry, a w przypadku zaistniałych nieprawidłowości podejmuje się działania naprawcze. Jednym z elementów doskonalenia kompetencji dydaktycznych są m.in. wyjazdy pracowników IFG do obcych ośrodków naukowo-dydaktycznych w ramach programu Erasmus+ celem prowadzenia zajęć dydaktycznych ze studentami.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Minimum kadrowe spełnia wymogi dla każdej specjalności. Kadra charakteryzuje się bogatym i znaczącym merytorycznie dorobkiem naukowym. Liczba publikacji, w tym w prestiżowych wydawnictwach o zasięgu międzynarodowym i w wysoko punktowanych czasopismach, zasługuje na uznanie. Na uwagę zasługuje również korelacja między dorobkiem naukowym kadry a zakresem tematycznym programu studiów. Dużą wagę przywiązuje się do doboru kadry naukowo-dydaktycznej, dbając równocześnie o właściwe proporcje i równowagę zatrudnienia w poszczególnych zakładach. Polityka kadrowa promuje rozwój naukowy kadry. Obsada zajęć, powierzona kierownikom zakładów, jest prawidłowa i merytorycznie uzasadniona – widać dbałość o jak najlepsze wykorzystanie potencjału dydaktycznego kadry oraz uwzględnianie preferencji pracowników, jak i oczekiwań studentów. WFL gwarantuje wsparcie finansowe dla działalności naukowej i dydaktycznej pracowników.

Dobre praktyki

Zalecenia

- Opracowanie i wdrożenie systemu motywacyjnego związanego z aktywnością dydaktyczną nauczycieli akademickich.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Jednostka współpracuje od kilku już lat z otoczeniem społecznym i gospodarczym, a współpraca ta dotyczy – w różnym stopniu – wszystkich specjalności filologicznych i odbywa się w kilku obszarach: projektowania, opiniowania i realizacji programu kształcenia, w tym jego weryfikacji, realizacji praktyk zawodowych (nauczycielskich i translatorskich) oraz różnego rodzaju przedsięwzięć kulturalnych i popularyzatorskich. Współpraca ta odbywa się w drodze nieformalnych kontaktów zawodowych pracowników naukowo-dydaktycznych oraz ich więzi z absolwentami, jak i w sposób bardziej sformalizowany w ramach zawartych umów/porozumień z pracodawcami.

O różnorodności kontaktów świadczy także udział przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w spotkaniu z ZO PKA: byli to nauczyciele z 6 placówek oświatowych (szkoły podstawowe i ponadpodstawowe) współpracujący z kadrą naukowo-dydaktyczną wizytowanego kierunku, reprezentanci Stowarzyszenia Rodaków Rosji w Polsce SSR „Galicja”, firmy General Electric Poland Sp. z o.o., a także Stowarzyszenia Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego „Dolina Lotnicza”, firmy Cyfrowej Foto Sp. z o.o. oraz Agencji Usług Językowych Translator.

W trakcie spotkania z jednej strony podkreślano aktywność kadry naukowo-dydaktycznej w relacjach z placówkami oświatowymi regionu, np. przy organizacji międzyszkolnego dyktanda obcojęzycznego dla uczniów klas 5 i 6 szkół podstawowych, organizacji warsztatów językowych i kulturoznawczych dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych, Podkarpackiego Konkursu Piosenki i Wiersza Obcojęzycznego, Konkursu Piosenki Rosyjskiej, Festiwalu Języka Rosyjskiego czy Przeglądu Teatrzyków Obcojęzycznych, z drugiej strony obok przedsięwzięć o charakterze kulturalnym mówiono o patronacie dla klas językowych w szkołach ponadgimnazjalnych, jak również wsparciu pracowników dydaktycznych *filologii* w prowadzeniu olimpiad językowych dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz współpracy przy organizacji praktyk zawodowych dla studentów I i II stopnia specjalizacji nauczycielskiej, a także konsultacjach w zakresie planów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I i II stopnia na specjalizacji nauczycielskiej. Celem tego typu działań jest budowanie więzi i utrzymywanie trwałych relacji z różnymi placówkami oświatowymi, z których mogą pochodzić potencjalni kandydaci na studia. Ten aspekt współpracy należy ocenić bardzo wysoko.

Drugą grupę interesariuszy zewnętrznych tworzą reprezentanci lokalnego i regionalnego biznesu, którzy są pomocni przy organizacji praktyk zawodowych dla studentów I i II stopnia specjalizacji tłumaczeniowej (translatorskiej), a także brali udział w konsultowaniu rozwiązań przyjętych przy tworzeniu programów kształcenia na poszczególnych specjalnościach. I tak np. na wniosek Stowarzyszenia Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego „Dolina Lotnicza” wprowadzono korekty w siatce zajęć na specjalności FA i zwiększono liczbę godzin z PNJA, dzięki współpracy z Agencją Tłumaczeń Translator wprowadzono korekty w doborze treści kształcenia na FG na specjalizacji tłumaczeniowej oraz zweryfikowano zasady organizacji i

odbywania praktyk. Podobne konsultacje przeprowadzono z firmą Kontakt Tłumaczenia, co pozwoliło uzyskać informację zwrotną o konieczności modyfikacji treści kształcenia m.in. o tłumaczenia specjalistyczne. Oprócz tego interesariusze zewnętrzni byli pomysłodawcami i organizatorami warsztatów specjalistycznych dla studentów FA i FG oraz Dnia z Pracodawcą, których celem było pokazanie warunków pracy w regionalnych firmach oraz akcja werbunkowa dla przyszłych absolwentów. O konsultacje dotyczące innych elementów programu kształcenia na *filologii* poproszono także firmę Cyfrowa Foto Sp. z o.o., firmę Deloitte CE Business Services Sp. z o.o., firmę Skrivanek Sp. z o.o. oraz firmę General Electric Company Polska Sp. z o.o. (w zakresie przydatności i struktury oferowanych przedmiotów na FA). Konsultacje te dotyczą głównie FA – na FG i FR miały charakter nieformalny i brak jest odpowiedniej dokumentacji w tym zakresie.

Można zatem stwierdzić, że wpływ otoczenia społeczno-gospodarczego na obecny kształt programu kształcenia na *filologii* jest znaczny, choć nie został na razie zinstytucjonalizowany, np. w formie Rady Pracodawców czy Rady Biznesu albo na wzór działającej od 2 lat Rady Społeczno-Gospodarczej przy Wydziale Biologiczno-Rolniczym UR.

Ze względu na sposób działania uniwersyteckiego Biura Karier (BK), które łączy typowe zadania BK z obsługą praktyk zawodowych w skali całego uniwersytetu, i strukturę zatrudnienia (3 pracowników, w tym tylko 1 doradca zawodowy na 17 tyś. studentów UR), trudno jest mówić o znaczeniu jego oferty dla studentów kierunku *filologia*. Brak bowiem działań zorientowanych na zaspokajanie specyficznych potrzeb studentów *filologii*, chociaż aktywność BK jest bardzo duża; jej przykładem są regionalne targi pracy organizowane trzy razy w roku, na które zapraszani są studenci i absolwenci uczelni regionu podkarpackiego. W ostatniej edycji Akademickich Targów Pracy, która odbyła się 10 maja 2017 r., wystawiało się 83 pracodawców.

BK posiada status agencji zatrudnienia i świadczy usługi pośrednictwa pracy wszystkim osobom zgłaszającym się do jego siedziby. W dniu wizytacji w BK dostępne były 52 oferty pracy (w tym oferty na pełen etat dla absolwentów oraz oferty pracy tymczasowej dla studentów), a także oferty staży i praktyk ponadprogramowych. Z indywidualnego doradztwa zawodowego w ubiegłym roku akademickim skorzystało 108 studentów UR. W ramach doradztwa świadczone są usługi w zakresie wyboru ścieżki edukacyjnej dla maturzystów (wybór kierunku studiów) oraz poradnictwo zawodowe dla studentów starszych roczników. Doradca zawodowy świadczy także usługi grupowego poradnictwa zawodowego poprzez organizację warsztatów pisania CV, listów motywacyjnych oraz przygotowania się do rozmowy kwalifikacyjnej z przyszłym pracodawcą itp.

Ciekawą formą wsparcia oferowaną przez BK jest cyklicznie organizowana impreza pt. „Dzień z pracodawcą”. Jest to cykl spotkań – warsztatów i prezentacji, w czasie których jedna firma prezentuje swoją ofertę zatrudnienia, zasady przyjęcia na staż lub praktyki studentów oraz prowadzi warsztaty, przekazując studentom wiedzę praktyczną. W roku akademickim 2016/2017 zorganizowano 23 dni z pracodawcą, w których uczestniczyło 784 studentów i absolwentów wizytowanej uczelni (brak jest danych dotyczących studentów *filologii*). Dodatkowo pracownicy BK w okresie od października 2016 r. do czerwca 2017 r. zorganizowali 30 szkoleń i warsztatów, w których wzięło udział 805 studentów i absolwentów UR (również w tym przypadku brak jest danych dotyczących studentów ocenianego kierunku).

Większość studentów *filologii* nie korzysta z oferty BK albo kojarzy je jedynie z obsługą praktyk zawodowych; mówili o tym sami studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka posiada podpisane umowy/porozumienia o współpracy z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, których odbiorcami są pracownicy i studenci ocenianego kierunku. Podejmowane w związku z tym przedsięwzięcia skoncentrowane są na konsultowaniu programu kształcenia, realizacji praktyk zawodowych (nauczycielskich i translatorskich) oraz aktywnościach kulturalnych i popularyzatorskich. W przypadku FA mamy do czynienia z nieco bardziej sformalizowanymi formami współpracy, działania podejmowane na FG i FR mają z kolei mniej formalny charakter.

Na podkreślenie zasługuje bardzo dobra współpraca BK z otoczeniem społeczno-gospodarczym. BK organizuje corocznie 3 edycje Targów Pracy oraz spotkania z pracodawcami w ramach „Dni z Pracodawcą”. Biuro Karier zatrudnia zaledwie 1 doradcę zawodowego, mimo to wypełnia swoją misję wobec studentów, chociaż nie posiada specjalnej oferty skierowanej do studentów i absolwentów *filologii*.

Dobre praktyki

Zalecenia

1. ZO PKA stwierdza potrzebę wdrożenia systemowych rozwiązań w zakresie współpracy z interesariuszami zewnętrznymi i proponuje powołanie przy Wydziale Filologicznym UR Rady Interesariuszy Zewnętrznych.

Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Proces kształcenia na kierunku *filologia* na wszystkich specjalnościach miał zawsze i ma również dziś szczególny, międzynarodowy wymiar. Jest to efekt sukcesywnie rozwijanych form kontaktów naukowych i dydaktycznych oraz włączania w nie pracowników i studentów, w tym prowadzonej z partnerami europejskimi wymiany naukowo-dydaktycznej w ramach programu ERASMUS+ (wcześniej: ERASMUS) i umów bilateralnych.

IFA współpracuje z uczelniami zagranicznymi w zakresie dydaktyki i badań naukowych, wykorzystując do tego różne formy działalności. Są to:

- otwarte wykłady/warsztaty prowadzone przez gości zagranicznych (m.in. Indie, Czechy i USA) z aktywnym udziałem studentów FA (6);
- wyjazdy studentów FA na studia i praktyki w zagranicznych uniwersytetach w ramach programu ERASMUS+ (25 osób);
- przyjazdy do IFA studentów w ramach programu Erasmus+ (58 osób);

- wyjazdy nauczycieli akademickich w ramach programu Erasmus+ i poza programem, udział w stażach dydaktycznych i wizytach studyjnych (w ramach projektów „Budowa potencjału dydaktycznego na poziomie europejskim” oraz „UR – nowoczesność i przyszłość regionu”) (24 osoby);
- przyjmowanie nauczycieli akademickich w ramach programu ERASMUS+ z zagranicy (4 osoby);
- organizowanie konferencji o zasięgu międzynarodowym lub krajowym z udziałem gości zagranicznych (*The Subcarpathian Studies in English Language, Literature and Culture* – 2013; *Revolution, Evolution and Endurance in the English Language and Anglophone Literature and Culture* – 2015; *Crossing Boundaries, Breaking Ties, Bridging Worlds. Postcolonial Theory and Practice in the Twenty-First Century* – 2016; *Culture and Cognition in Language* – 2017; *Cognitive Linguistics in the year 2017* – 2017; *Turns, Trends and Turmoils in Translation Studies New Vistas for the 21st Century* – 2017);
- wyjazdy gościnne pracowników naukowo-dydaktycznych IFA itp.

Nieco inny charakter umiędzynarodowienia pokazuje działalność IFG. Bardzo istotnym i wartym podkreślenia jest tu systemowy charakter współpracy, w tym przede wszystkim z Uniwersytetem Kraju Saary, która zapoczątkowana oficjalnie podpisaniem umowy partnerskiej w roku 2012 jest systematycznie rozwijana i wzbogacana o nowe formy i treści. Elementem umiędzynarodowienia jest także włączanie niemieckich instytucji naukowych, w tym Instytutu Języka Niemieckiego z Mannheim, w prace związane z organizacją konferencji, np. konferencji Stowarzyszenia Germanistów Polskich w roku 2014. Lista partnerów zagranicznych jest bardzo obszerna, obejmuje kilkadziesiąt instytucji naukowych i zakładów badawczych oraz osób z nimi związanych, m.in. z Niemiec, Francji, Finlandii, Japonii, Ukrainy, Togo, Rumunii i Rosji. Współpraca obejmuje również udział naukowców w pracach Rady Naukowej czasopisma *Germanistische Kontexte*.

IFG wskazuje w dokumentacji na następujące formy umiędzynarodowienia:

- otwarte wykłady/warsztaty prowadzone przez partnerów z niemieckich uniwersytetów (m.in. Getynga, Ratyzbona, Zittau-Görlitz) z aktywnym udziałem studentów FG (5);
- wyjazdy studentów FG na studia i praktyki w zagranicznych uniwersytetach w ramach programu ERASMUS+ (40 osób);
- przyjazdy do IFG studentów w ramach programu Erasmus+ (2 osoby);
- wyjazdy nauczycieli akademickich w ramach programu Erasmus+ i poza programem;
- udział w stażach dydaktycznych i wizytach studyjnych (w ramach projektów „Budowa potencjału dydaktycznego UR na poziomie europejskim” oraz „UR – nowoczesność i przyszłość regionu”) (5 osób);
- organizowanie konferencji o zasięgu międzynarodowym lub krajowym z udziałem gości zagranicznych (*Genuss und Qual / Przyjemność i cierpienie* – 2013; *Gegenwart und Zukunft der Auslandsgermanistik* – 2014);
- wyjazdy stypendialne w ramach DAAD, KAAD, GFPS itp.
- wsparcie finansowe z funduszy na badania własne wyjazdów pracowników naukowo-dydaktycznych na konferencje zagraniczne.

Również IFR współpracuje z ośrodkami akademickimi za granicą w zakresie dydaktyki i badań naukowych. Jest to współpraca bardzo różnorodna, czerpiąca z własnych, sprawdzonych wzorców, sukcesywnie rozwijana. Dokumentacja obejmuje następujące formy aktywności:

- wyjazdy studentów FR na studia i praktyki w zagranicznych uniwersytetach w ramach programu Erasmus+ (47 osób) oraz umów bilateralnych (35 osób);
- uczestnictwo studentów w zajęciach prowadzonych przez pracowników zagranicznych uczelni w ramach programu Erasmus+ i w ramach przyjazdów wykładowców uczelni partnerskich;
- prowadzenie zajęć przez pracowników IFR dla studentów z uczelni partnerskich (Sant Petersburg, Kaliningrad) przyjeżdżających do IFR w ramach umów o współpracę;
- hospitowanie zajęć pracowników IFR przez studentów i pracowników przyjeżdżających z uczelni partnerskich;
- wyjazdy nauczycieli akademickich na zagraniczne staże, wizyty studyjne oraz jako opiekunowie grup studentów w uczelniach zagranicznych (13 wyjazdów w ramach programu Erasmus+ oraz 45 poza programem);
- staże dydaktyczne w ramach projektów „Budowa potencjału dydaktycznego UR na poziomie europejskim” (6 osób) oraz „UR – nowoczesność i przyszłość regionu” (7 osób);
- udział w specjalistycznych szkoleniach metodycznych w Wielkiej Brytanii (Norwich) i Rosji (Omsk, Moskwa) (6 osób);
- wyjazdy studentów IFG na 1-tygodniowy kurs języka rosyjskiego i kultury rosyjskiej w ramach umowy bilateralnej z Uniwersytetem w Kaliningradzie (od 2013 r.);
- organizowanie konferencji naukowych i seminariów z udziałem gości z zagranicy (5 konferencji) oraz współorganizacja międzynarodowych konferencji naukowych z cyklu *Rusycystyka i współczesność* (Petersburg 2011; Odessa 2013; Bordeaux 2014; Ryga 2015; Astana 2016; Sosnowiec 2017).

Przedstawione powyżej dane mają na celu pokazanie różnorodności form i aktywności, podejmowanych przez IFA, IFG i IFR, a także wskazanie na pewne odrębności, wynikające ze specyfiki poszczególnych specjalności. Owe aktywności łączą się z działaniami służącymi z jednej strony podnoszeniu jakości kształcenia, w tym kształcenia językowego, i prowadzonych badań, pozwalają w ramach studiów i praktyk zagranicznych na weryfikację wiedzy i zdobytych umiejętności oraz nabycie umiejętności dodatkowych przez studentów, z drugiej strony stwarzają możliwość konfrontacji i poszerzenia posiadanych umiejętności badawczych i pedagogicznych pracownikom naukowo-dydaktycznym na forum międzynarodowym.

Proces umiędzynarodowienia na *filologii* (niezależnie od specjalności) jest procesem ciągłym; świadczą o tym wykorzystywane na bieżąco możliwości, jakie stwarzają programy europejskie oraz podpisane umowy bilateralne. Projekty naukowe oraz dydaktyczne skutkują zainteresowaniem studentów problemami współczesnego językoznawstwa, literaturoznawstwa i kulturoznawstwa, co znajduje m.in. swoje odbicie w tematyce prac dyplomowych, pozwala na synergię treści kształcenia z tematyką realizowanych projektów badawczych oraz

przygotowuje studentów (w znacznym stopniu) do prowadzenia badań naukowych bądź w nie bezpośrednio włącza (na razie w nieco mniejszym wymiarze).

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA posiadali informacje o międzynarodowym programie mobilności Erasmus+. Mało wiedzą na temat programu MOST. Można zatem uznać, że jest on promowany wśród filologów w mniejszym stopniu. W trakcie spotkania studenci FR wyrazili także opinię, iż możliwości wyjazdu na wymianę do Rosji są ograniczone, co w opinii Władz WFL jest trudne ze względu na sytuację polityczną.

Studenci zaangażowani w działalność studenckiego ruchu naukowego mają możliwość uczestniczenia w międzynarodowych konferencjach, jak również krótkoterminowych wyjazdach studenckich; działania te są wspierane finansowo przez Władze WFL.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Osiągnięcia kierunku w obszarze umiędzynarodowienia badań i procesu dydaktycznego należy ocenić wysoko. Działania obejmują zarówno umiędzynarodowienie badań naukowych, jak i umiędzynarodowienie procesu kształcenia. Na uwagę zasługują instytucjonalne partnerstwa z ośrodkami akademickimi, z których wynika wiele inicjatyw naukowo-dydaktycznych.

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Wszystkie jednostki (IFA, IFG, IFR) mieszczą się w budynku A3 na Kampusie Rejtana przy Al. mjr. W. Kopisto 2B. Budynek jest przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, posiada przestronne ciągi komunikacyjne, szerokie drzwi, 1 toaletę ze specjalnym wyposażeniem i windę; na podłogach, na wszystkich piętrach nie ma progów utrudniających poruszanie się na wózku. Na parterze znajdują się ogólnodostępny, płatny punkt xero oraz barek, oferujący kanapki i napoje studentom i pracownikom. W budynku przestrzega się podstawowych zasad BHP. W trakcie spotkania z ZO PKA studenci zwrócili uwagę, że znaczna część parkingu wydzielonego dla Władz Wydziału oraz nauczycieli akademickich stoi nieużywana. W ocenie studentów zmniejszenie tego miejsca umożliwiłoby wydzielenie większej powierzchni parkingowej dla studentów, co byłoby bardzo korzystne.

IFA posiada 8 sal dydaktycznych (w tym laboratorium językowe) i aulę wykładową. Pracownicy korzystają z 3 gabinetów indywidualnych i 6 pokoi przydzielonych poszczególnym zakładom. Jedną z sal wyposażono w laboratorium językowe i komputer stacjonarny, natomiast 5 pozostałych sal i aulę – w system nagłaśniający oraz rzutniki multimedialne. W auli dostępny jest także komputer stacjonarny. Oprócz tego na stanie IFA znajdują się 2 rzutniki przenośne, 3 laptopy oraz kilka odtwarzaczy CD. IFA nie ma własnego laboratorium komputerowego, ale od roku akademickiego 2015/2016 studenci specjalizacji translatorycznej korzystają z laboratorium na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym w sąsiednim budynku, gdzie został zainstalowany program CAT memoQ wykorzystywany na zajęciach z tłumaczeń tekstów nieliterackich. Dostęp do programu memoQ to efekt umowy podpisanej między IFA a firmą Kilgray we wrześniu 2015 r. Od października 2017 r. studenci IFA mogą także korzystać z laboratorium komputerowego, w które została wyposażona jedna z sal pozostająca w dyspozycji IFR.

IFG posiada 6 sal dydaktycznych (w tym laboratorium językowe); we wszystkich salach znajdują się rzutniki multimedialne, zagwarantowany jest dostęp do Internetu. Na wyposażeniu IFG są także komputery przenośne używane na zajęciach dydaktycznych, przenośny rzutnik multimedialny, tablice poglądowe i kserokopiarki. Pracownicy naukowo-dydaktyczni korzystają z gabinetów indywidualnych oraz 5 pokoi przydzielonych poszczególnym zakładom.

IFR dysponuje 8 pracownikami dydaktycznymi; zajęcia odbywają się w laboratorium językowym, 3 pracowniach multimedialnych, pracowni multimedialnej/informatycznej, sali projekcyjnej oraz salach ćwiczeniowych. W jednej z pracowni zorganizowana została czytelnia. Z sal dydaktycznych IFR od lat korzystają również filologia angielska, filologia germańska, doktoranci oraz uczniowie Liceum Uniwersyteckiego. IFR dysponuje 10 pomieszczeniami dla pracowników. Jedna z sal udostępniona została szkole dla dorosłych, inna wykorzystywana jest jako pomieszczenie gospodarcze, gdzie przechowuje się tusze, tonery do drukarek, magnetofony, sprzęt sekcji teatralnej Koła Naukowego Rusycystów itp.

Na terenie kampusu UR działa sieć internetowa eduroam. Podłączenie kablowe do Internetu ma komputer stacjonarny w auli, planowane jest przeciągnięcie kabla internetowego do sal ćwiczeniowych na I piętrze, by umożliwić bezproblemowe korzystanie z Internetu przy prowadzeniu zajęć.

W trakcie spotkania z ZO PKA studenci zwrócili uwagę, że znaczna część parkingu wydzielonego dla Władz WFL oraz nauczycieli akademickich jest nieużywana; postulowano w związku z tym wydzielenie większej powierzchni parkingowej dla studentów.

7.2.

Studenci i pracownicy *filologii* korzystają ze zbiorów biblioteki uniwersyteckiej, która wraz z bibliotekami wydziałowymi i instytutowymi (IFA nie posiada odrębnej biblioteki) tworzy system biblioteczno-informacyjny UR (<http://bur.univ.rzeszow.pl/>). Biblioteka gromadzi zbiory i e-zbiory o tematyce odpowiadającej poszczególnym kierunkom studiów. Zbiory Biblioteki UR obejmują ponad 790 tys. woluminów książek, blisko 113 tys. woluminów czasopism oraz ponad 24 tys. jednostek inwentarzowych zbiorów specjalnych (wg stanu na dzień 31.12.2016). Katalog zasobów bibliotecznych książek i czasopism wraz z informacją o ich lokalizacji i dostępności jest do dyspozycji użytkowników on-line (www.opac.ur.edu.pl). W

roku 2017 Biblioteka UR oferowała dostęp do ponad 27 tys. tytułów zagranicznych czasopism w wersji elektronicznej, a także do 37 baz bibliograficznych i abstraktowych. Sukcesywnie rozbudowywana jest również kolekcja ebooków. Łącznie oferuje się czytelnikom dostęp do ponad 168 tys. tytułów książek elektronicznych. Zasoby biblioteczne zostały w 2015 roku uzupełnione o część księgozbiorów likwidowanych Nauczycielskich Kolegiów Języków Obcych w Rzeszowie, Ropczycach i Nisku. Biblioteka wzbogaca się o pozycje anglojęzyczne zamawiane z dubletów Biblioteki Kongresu Stanów Zjednoczonych oraz przez doktorantów, korzystających z funduszy ministerialnych dla młodych naukowców. Źródła te pomagają uzupełnić księgozbiór o pozycje stosunkowo nowe, które studenci wykorzystują przy pisaniu prac dyplomowych. Biblioteka UR gwarantuje dostęp do Wirtualnej Biblioteki Nauki oraz źródeł cyfrowych zakupionych w ramach indywidualnej subskrypcji. Korzystanie z wszystkich zasobów elektronicznych możliwe jest z wykorzystaniem komputerowej sieci uniwersyteckiej, a także poprzez serwer Proxy. Biblioteka UR posiada w swoich zbiorach ok. 32 tys. woluminów w języku angielskim, ok. 30. tys. woluminów w języku niemieckim i ok. 30. tys. woluminów w języku rosyjskim, prenumeruje 24 tytuły czasopism w języku angielskim, 27 tytułów – w języku niemieckim i 41 tytułów – w języku rosyjskim. Do liczby tej należy doliczyć jeszcze czasopisma elektroniczne: 224 tytuły w języku angielskim, 152 tytuły w języku niemieckim i 150 tytułów w języku rosyjskim, jak również obcojęzyczne książki w wersji elektronicznej.

W Bibliotece UR została utworzona sala edukacyjna, którą dzięki współpracy w ramach odrębnego projektu celowego z Pełnomocnikiem Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych oraz Ośrodka Wsparcia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – Studentów UR wyposażono w specjalistyczny sprzęt, służący wspomaganiu procesu uczenia się osób niepełnosprawnych. Sala ma 6 stanowisk komputerowych, biurka oraz krzesła dostosowane do potrzeb studentów niepełnosprawnych, jak również oprogramowanie powiększające i udźwiękawiające tekst oraz inne narzędzia (m.in. specjalne klawiatury, myszy, syntetyzatory mowy polskiej, powiększalniki telewizyjne, drukarki, monitory brajlowskie i lupy elektroniczne). Szczegóły można znaleźć na stronie [www://kompetencje.univ.rzeszow.pl/index.php/sala-edukacyjna](http://kompetencje.univ.rzeszow.pl/index.php/sala-edukacyjna).

Studenci oraz pracownicy IFG mogą dodatkowo korzystać z zasobów Biblioteki IFG (s. 213), Biblioteki Austriackiej (s. 214), Czytelni Instytutu Goethego (budynek UR), Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej oraz Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej. W ostatnich latach zwiększyły się zasoby Biblioteki IFG (dzięki przejęciu zbiorów NKJO w Tarnobrzegu). Także Biblioteka Austriacka regularnie powiększa zasoby zakupami, które finansowane są przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Republiki Austrii, oraz darami przekazywanymi przez wydawnictwa austriackie i Forum Kultury Austriackiej w Warszawie. Oprócz tego pozycje książkowe zamawiane są w ramach prowadzonych badań przez kierowników poszczególnych projektów.

Od 2005 roku w IFR funkcjonuje biblioteka-czytelnia (s. 309), w której udostępniane są podręczniki, literatura fachowa, skrypty pracowników naukowo-dydaktycznych specjalności i innych autorów, jak również prace magisterskie i licencjackie. Zasoby biblioteczne są na bieżąco wzbogacane i aktualizowane, udostępniane przez wyznaczonego pracownika; dostęp do katalogu jest możliwy ze strony internetowej IFR. W ostatnich latach zreorganizowano czytelnię, usunięto z niej stare i mało używane pozycje, znacznie wzbogacono zasoby o nową literaturę. W IFR od października 2017 roku działa akcja wymiany książkowej *Книгоборот*,

dzięki czemu studenci i pracownicy mają swobodny dostęp do najnowszej literatury w języku rosyjskim.

Z powyższych danych wynika, że zakres tematyczny oraz zasięg językowy zasobów bibliotecznych i sposoby jego udostępniania zostały skorelowane ze specyfiką i potrzebami wynikającymi z charakteru ocenianego kierunku i oferowanych specjalności oraz realizacji procesu kształcenia. Z informacji przekazanych przez studentów wynika również, że wielkość tych zasobów dostosowana jest do liczby kształconych studentów, w tym potrzeb studentów niepełnosprawnych, i planów rozwoju kierunku i specjalności. Wszystkim studiującym została zagwarantowana dostępność do literatury zalecanej w sylabusach przedmiotów. W procesie kształcenia widoczna jest troska o merytoryczne przygotowanie studentów do prowadzenia badań (studia pierwszego stopnia) i zapewnienie udziału w badaniach (studia drugiego stopnia).

Godziny otwarcia biblioteki dostosowane są do planu zajęć. Studenci podkreślali, że warunki panujące w czytelni sprzyjają nauce, pozytywnie ocenili pracowników biblioteki, którzy służą pomocą w wyszukiwaniu potrzebnych publikacji, pomagają czytelnikom w doborze odpowiedniej literatury.

7.3.

Stan infrastruktury jest dobry. W roku akademickim 2014/15 wyremontowano przestrzeń korytarzy budynku oraz wymieniono kaloryfery i dobudowano zewnętrzną windę. Dwie sale w IFA odmalowano w roku ubiegłym, remonty kolejnych pomieszczeń zaplanowano na rok 2019. Sprawność sprzętu będącego na stanie IFA jest weryfikowana na bieżąco. W dalszych planach jest doposażenie kolejnych dwóch sal dydaktycznych w rzutniki oraz przedłużenie i rozszerzenie posiadanej licencji na program CAT memoQ.

W IFG planowana jest w bieżącym roku wymiana dwóch rzutników. W ostatnich 5 latach unowocześniono pomieszczenia dydaktyczne IFG – wymieniono wszystkie tradycyjne tablice na tablice sucho ścieralne i uruchomiono laboratorium językowe, które przejęto po zlikwidowanym NKJO w Tarnobrzegu.

Sprawność sprzętu znajdującego się w IFR jest kontrolowana na bieżąco. Sala 306 została zmodernizowana – wymieniono przestarzałe wyposażenie, zainstalowano nowoczesny sprzęt firmy MENTOR; w sali znajduje się 28 stanowisk ze słuchawkami dla studentów i stanowisko dla nauczyciela. W bieżącym roku została doposażona w sprzęt multimedialny sala 315, który jest własnością Liceum Uniwersyteckiego. W kolejnych latach IFR wyposaży pozostałe sale w sprzęt audiowizualny. Ostatnio zakupiono nowy laptop i 3 zestawy komputerowe, które znajdują się w gabinetach pracowniczych.

Od roku akademickiego 2017/2018 została wprowadzona i jest realizowana *Procedura monitorowania i przeglądu zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej w Uniwersytecie Rzeszowskim*. W procedurze uczestniczą pracownicy i studenci, mając realny wpływ na jej rozwój. Tym samym mamy tu do czynienia z procesem, który w równym stopniu obejmuje pracowników naukowo-dydaktycznych, studentów i kadrę techniczną.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Infrastruktura związana z procesem dydaktycznym oraz prowadzonymi badaniami naukowymi jest odpowiednia. IFA, IFG i IFR posiadają nowoczesny sprzęt multimedialny i laboratoryjny, a unowocześniana na bieżąco infrastruktura dydaktyczna i naukowa umożliwia wszystkim studentom *filologii*, w tym studentom niepełnosprawnym, pełne uczestnictwo w procesie kształcenia, osiągnięcie przez wszystkich studentów zakładanych efektów kształcenia, przygotowanie ich do prowadzenia badań i udział w badaniach naukowych.

Baza dydaktyczna i naukowa jest dostosowana do potrzeb wynikających z realizacji procesu kształcenia. Studenci *filologii* korzystają z aktualizowanych zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym o zasięgu globalnym, jak również zasobów edukacyjnych właściwych dla ocenianego kierunku – w tym w szczególności z dostępnej dla nich literatury specjalistycznej wymienionej w sylabusach. Księgozbiór i zasoby elektroniczne zapewniają możliwość realizacji programu i zakładanych efektów kształcenia oraz pracy badawczej nauczycielom akademickim i studentom.

Studenci *filologii* w stopniu wystarczającym uczestniczą w procedurach związanych z rozwojem i doskonaleniem infrastruktury.

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągania efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

Na kierunku *filologia* prowadzonym na UR wdrożony został system opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej dla studentów. WFL zapewnia im wsparcie dydaktyczne udzielane przez nauczycieli akademickich. Studenci mają zagwarantowaną możliwość konsultacji podczas wyznaczonych dyżurów oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej, korzystają z materiałów dydaktycznych i pomocy naukowych, udostępnianych im w różnej formie dodatkowo. Osoby obecne na spotkaniu z ZO PKA wyraziły pozytywne opinie na temat wsparcia dydaktycznego udzielanego im przez nauczycieli akademickich.

Niezbędne informacje o przedmiotach znajdują się w sylabusach, w których opisano m.in. cele i efekty kształcenia, treści programowe, metody nauczania, literaturę przedmiotu oraz kryteria oceny oraz warunki zaliczenia; nauczyciele akademicy prezentują ich treść podczas pierwszych zajęć. Kryteria oceniania są zrozumiałe i przejrzyste, a studenci wysoko oceniają podejścia nauczycieli akademickich do zajęć oraz obowiązujący na zajęciach i egzaminach sposób oceniania. Studenci obecni na spotkaniu stwierdzili, że otrzymują

rzeczywiste wsparcie, zarówno od nauczycieli akademickich, jak i od Władz WFL i poszczególnych Instytutów.

Wszystkich niezbędnych informacji w zakresie spraw związanych z procesem kształcenia udziela studentom Dziekanat WFL. Według opinii studentów osoby tam zatrudnione posiadają odpowiednią wiedzę dotyczącą procesu kształcenia, co pozwala im efektywnie rozwiązywać problemy związane z tokiem studiów. Godziny pracy Dziekanatu dostosowane są do potrzeb studentów stacjonarnych i niestacjonarnych. Mówiono także o tym, że każda grupa zajęciowa (seminaryjna) posiada swojego starostę, który jest pośrednikiem w kontaktach z Dziekanatem, Władzami Wydziału i Instytutów a studentami. Stąd większość spraw studenci zgłaszają za pośrednictwem starosty; w ich opinii taki system się sprawdza i odpowiada ich potrzebom.

Studenci wyrazili pogląd, że system stypendialny skutecznie motywuje do osiągania zakładanych efektów kształcenia, a pomoc materialna w postaci stypendiów socjalnych pozwala bez przeszkód skupić się na procesie uczenia się. Wszystkie informacje na temat pomocy materialnej są umieszczone na stronie internetowej Uczelni, co do której nie zgłoszono żadnych uwag.

Wśród oferowanych form wsparcia studentów z niepełnosprawnością należy wymienić w szczególności dostosowanie zaliczeń oraz innych form weryfikacji wiedzy do ich potrzeb oraz dofinansowywanie zajęć uzupełniających i wyrównawczych. Zgodnie z regulaminem pomocy materialnej studenci posiadający orzeczenie o niepełnosprawności mogą otrzymać stypendium specjalne dla osób z niepełnosprawnościami. Potrzeby tych osób nie są badane w UR w sposób systemowy, lecz jedynie na podstawie nieformalnych rozmów. W opinii studentów Władze Wydziału w sposób wystarczający zapewniają wsparcie studentom z niepełnosprawnościami w zakresie dydaktyki, nauki, pomocy materialnej oraz umożliwiają im pełny udział w procesie kształcenia.

Jednostka wspiera studentów w kontaktach z lokalnym środowiskiem zawodowym w ramach działań realizowanych przez BK, które udostępnia na swojej stronie internetowej informacje o aktualnych ofertach pracy, staży, praktyk i wolontariatu. W ramach udzielanego wsparcia studenci mają możliwość spotkania z doradcą zawodowym, udziału w szkoleniach z umiejętności miękkich itp.

Na WFL aktywnie działają studenckie koła naukowe, które skupiają studentów różnych specjalności. Studenci chętnie angażują się w działalność naukową, rozwijając swoje pasje i zainteresowania. W opinii studentów aktywny udział w uczelnianych organizacjach studenckich pozwala im na rozwój naukowy, a także przyczynia się do poszerzania wiedzy i umiejętności o doświadczenie praktyczne. Pod kierunkiem doświadczonych opiekunów studenci biorą udział w konferencjach naukowych, wystawach czy targach, wydają również publikacje naukowe. Działalność Kół Naukowych wspierana jest finansowo przez Władze WFL, Władze Uczelni i Samorząd Studencki.

Na podstawie opinii uzyskanych od studentów podczas spotkania z ZO PKA można stwierdzić, że są oni zadowoleni z funkcjonowania systemu opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej. Wśród najmocniejszych stron procesu kształcenia studenci wskazali na pomoc udzielaną im przez kadrę naukowo-dydaktyczną i prostudenckie nastawienie Władz WFL oraz możliwość rozwoju naukowego i społecznego w organizacjach studenckich.

8.2.

System opieki studentów w procesie kształcenia jest procedowany i poddawany ewaluacji w ramach WSZJK. Głównym sposobem oceny opieki i wsparcia udzielanego studentom przez nauczycieli akademickich jest elektroniczna ankieta, którą studenci wypełniają po zakończeniu zajęć dydaktycznych w systemie Wirtualna Uczelnia. Wyniki są analizowane przez Władze WFL i Uczelni; w razie negatywnych opinii podejmowane są indywidualne działania z prowadzącymi zajęcia, np. hospitacja zajęć, rozmowa. Ponadto system opieki

studentów w procesie kształcenia poddawany jest analizie przez organy kolegialne, w których zasiadają przedstawiciele studentów. Ich udział w doskonaleniu procesu kształcenia poprzez wyrażanie opinii i zgłaszanie propozycji ukierunkowuje działania Władz WFL na potrzeby studentów. W systemie opieki uwzględnia się uwagi studentów dotyczące toku studiów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Władze WFL zapewniają studentom ocenianego kierunku szerokie wsparcie w procesie kształcenia i osiągania efektów kształcenia. Studenci mogą liczyć na pomoc pracowników naukowo-dydaktycznych, szczególnie w trakcie zajęć dydaktycznych czy przygotowywania prac dyplomowych. Samorząd Studencki wspierany jest merytorycznie i finansowo, także poprzez udostępnienie odpowiedniego miejsca do pracy projektowej. Wsparcie studentom zapewniają także jednostki ogólnouczelniane, takie jak Biuro Karier, które zapewnia merytoryczną pomoc przy wchodzeniu studentów na rynek pracy, a także osoba zajmująca się pomocą dla studentów niepełnosprawnych. Studenci bardzo dobrze oceniają oferowane im formy wsparcia. Informacje uzyskują za pośrednictwem strony internetowej, mediów społecznościowych oraz bezpośrednio przez Władze Wydziału.

Dobre praktyki

Zalecenia

8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Zalecenie	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności
ZO zalecił weryfikację efektu kształcenia na studiach pierwszego stopnia - „student jest przygotowany do samodzielnej pracy jako tłumacz tekstów specjalistycznych władający dwoma językami obcymi”. Zdaniem ZO, uzyskanie tego efektu przez studentów wymagałoby wzmożonego treningu translatorskiego, zwłaszcza w odniesieniu do języka angielskiego.	W programie kształcenia dokonano korekt, które gwarantują osiągnięcie odpowiedniej kompetencji w zakresie translacji. Służy temu blok zajęć w ramach specjalizacji translatorskiej.
ZO zalecił zwiększenie udziału pracodawców w kształtowaniu koncepcji kształcenia.	Zalecenie zostało zrealizowane, chociaż WFL nie powołał dotychczas rady interesariuszy zewnętrznych.
ZO zalecił otwarcie dziekanatu w jednym dniu tygodnia również w godzinach popołudniowych.	Zalecenie zostało zrealizowane.
ZO stwierdził przygotowanie wszystkich prac licencjackich na „filologii rosyjskiej”, a nawet (w dawniejszych rocznikach) niektórych magisterskich w języku polskim, co jest niewłaściwe i powinno zostać wyeliminowane. Zdaniem ZO fakt, że rusycyści są kształceni na Uniwersytecie Rzeszowskim od poziomu zerowego, nie powinien prowadzić do obniżenia poziomu przygotowania zawodowego absolwentów.	Wszystkie prace dyplomowe na FA, FG i FR przygotowywane są obecnie w języku specjalności.
ZO odnotował brak usprawnień dla osób niepełnosprawnych w budynku Wydziału.	W budynku WFL wprowadzono szereg usprawnień dla osób niepełnosprawnych.
ZO zalecił stworzenie systemu kompletnych, ogólnodostępnych sylabusów.	Zalecenie zostało zrealizowane. Baza aktualnych sylabusów znajduje się na stronie internetowej WFL.
ZO zalecił pozyskanie 1 samodzielnego nauczyciela akademickiego z zakresu literaturoznawstwa anglistycznego dla filologii angielskiej.	Minimum kadrowe na FA jest spełnione, zarówno w odniesieniu do grupy językoznawców, jak i grupy literaturoznawców.
ZO zlecił zapewnienie samorządowi studenckiemu	Zalecenie zostało zrealizowane.

własnego pomieszczenia na w budynku Wydziału.	
---	--